

Θέσεις απέναντι
στα lock-down, τις
απαγορεύσεις, την
οργανωμένη θέσμιση
των διακρίσεων,
την «επιχείρηση
ελευθερίας», τον
επιβαλλόμενο
εμβολιασμό και
τη δυστοπία της
κυριαρχίας

***sometimes
truth is stranger
than fiction...***

Περιεχόμενα:

Ο ιός είναι το κράτος και ο καπιταλισμός	σελ. 1
Μια κρίση «μέσα» στην κρίση...	σελ. 3
«Είμαστε σε πόλεμο με τον αόρατο εχθρό...»	σελ. 4
Το lock-down ως νέα τεχνολογία διακυβέρνησης, πειθάρχησης και καταστολής	σελ. 8
Η «ιερότητα» της επιστήμης και της ιατρικής και οι «τελετουργίες» της	σελ. 13
Τα εμβόλια ως η μόνη ελπίδα απέναντι στο κακό...	σελ. 16
Όταν έκλαψε ο Ντουρούτι ή αλλιώς κάποια λίγα σχόλια για τη συστράτευση κομματιών του ανταγωνιστικού κινήματος με τις κρατικές αφηγήσεις	σελ. 20
Υποχρεωτικοί εμβολιασμοί, Πιστοποιητικά υγειονομικών φρονημάτων και κοινωνικοί διαχωρισμοί	σελ. 23
Να συγκρουστούμε με την εξουσία, να υπονομεύσουμε την δυστοπία και να διεκδικήσουμε την ουτοπία...	σελ. 28

Η φωτογραφία του εξωφύλλου [Χωρίς τίτλο, Οι βούβαλοι που πέφτουν, 1988-1989] ανήκει στον David Wojnarowicz (1954–1992) ακτιβιστή για τα δικαιώματα των ασθενών του AIDS, από το οποίο πέθανε και ο ίδιος στην ηλικία των 38 ετών. Ο ιός του HIV αποτέλεσε μια μετάβαση για τον τρόπο που αντιμετώπιζε η ιατρική τα πράγματα. Από τη μια αποτέλεσε το σημείο, όπου «στόχευε» στην πρόληψη αντί στην αντιμετώπιση του συμπτώματος, ενώ από την άλλη, έστρωσε το έδαφος για την ιδεολογική διαχείριση των ασθενών με AIDS.

Το έντυπο «(sometimes) Truth is stranger than fiction... (θέσεις απέναντι στα lock-down, τις απαγορεύσεις, την οργανωμένη θέσμιση των διακρίσεων, την «επιχείρηση ελευθερίας», τον επιβαλλόμενο εμβολιασμό και τη δυστοπία της κυριαρχίας)» τυπώθηκε σε 750 αντίτυπα τον Ιούλιο του 2021 στην μητρόπολη της Αθήνας από το «Συμβούλιο για τη διάχυση της απειθαρχίας». Μοιράζεται χέρι με χέρι, αμφισβητώντας τους κανόνες της «κοινωνικής αποστασιοποίησης». Διακινείται σε αυτοοργανωμένους χώρους αγώνα και καταλήψεις χωρίς αντίτιμο.

Ο ιός είναι το κράτος και ο καπιταλισμός

Το κτίριο: γκρίζο, τετράγωνο, τριάντα τέσσερα ολόκληρα πατώματα. Στην είσοδο η επιγραφή: Κέντρο επώασης και πληθυσμιακού προγραμματισμού κεντρικού Λονδίνου. Στον θυρεό το έμβλημα του Παγκόσμιου Κράτους: Κοινότητα, Ταυτότητα, Σταθερότητα...

Άλντους Χάξλεϋ, Ο Θαυμαστός καινούργιος κόσμος¹

Αν προσπαθήσουμε να θυμηθούμε τις σκέψεις που κάναμε τον μακρινό πλέον Δεκέμβρη του 2019, όταν οι πρώτες εικόνες και ειδήσεις έφθαναν από την μακρινή πόλη Γουχάν της Κίνας και αφορούσαν έναν νέο «δολοφονικό» ιό, που είχαν καταφέρει να απομονώσουν οι εκεί επιστήμονες, μάλλον θα ανακαλύπταμε ότι οι σκέψεις αυτές βρίσκονταν είτε στο όριο του οριενταλισμού (αυτά συμβαίνουν σε εκείνες τις παράξενες χώρες της ανατολής) είτε στο όριο της αδιαφορίας (δεν πρόκειται να μας συμβεί ποτέ κάτι τέτοιο). Και όμως, σχεδόν ενάμισι χρόνο μετά, οι ζωές μας, η καθημερινότητα, κάθε πεδίο της κοινωνικής ζωής, έχουν αλλάξει. Μετά την εμφάνιση του Sars-Cov-2 τίποτα δεν είναι το ίδιο και κάθε υπόσχεση επιστροφής σε κάποια προηγούμενη κατάσταση είναι απλά φενάκη. Η κυριαρχία πάντα ενσωματώνει και κανονικοποιεί τις αλλαγές που επεκτείνουν την κοινωνική και ταξική λεηλασία. Ο κόσμος που ζούμε και θα ζήσουμε από εδώ και στο εξής θα μοιάζει με την απόλυτη δυστοπία, εμπνευσμένη από τα πιο δυσοίωνα σημεία του έργου του Άλντους Χάξλεϋ...

Τα κράτη και ο καπιταλισμός είναι υπεύθυνα για την τρομακτική καταστροφή των βιοσυστημάτων ανά τον κόσμο, δεκαετίες τώρα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον έντονο περιορισμό των βιότοπων, με άμεση συνέπεια το ευκολότερο πέρασμα των ζωνοδόων (μικροβίων ή ιών, που μεταφέρονται ανάμεσα στα ανθρώπινα και μη ζώα για να επιβιώσουν) από το ένα (ζωικό) είδος σε άλλο. Αυτή είναι η αιτία που έχουν εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια τόσες ιώσεις με «εξωτικά» ονόματα: Από τον Sars στον Mers και από εκεί στον HxNx (όπου x βάλτε διαφορετικά νούμερα) και στον Sars-cov-2. **Τα κράτη και ο καπιταλισμός έχουν κηρύξει μονομερώς τον πόλεμο απέναντι στο φυσικό περιβάλλον.** Η καταστροφή των δασών και των βιότοπων, η μόλυνση των θαλασσών και των ποταμών έχουν ως αποτέλεσμα, σε αρκετές περιπτώσεις, αρκετά ζωικά είδη να αναγκάζονται να αλλάξουν τόπο διαβίωσης και αναζήτησης τροφής και, όντας φορείς ακίνδυνων για αυτά ιών, βακτηρίων ή κορωνοϊών, να ευνοείται η μετάδοσή τους στον άνθρωπο με την πιθανότητα να υπάρξουν συνέπειες, όπως η εμφάνιση και έξαρση δηλαδή μιας ιογενούς λοίμωξης, όπως εν προκειμένω της Covid-19.

Η παράλληλη διαδικασία, όπου οι άνθρωποι αναγκάστηκαν τον τελευταίο αιώνα να στοι-

1. Άλντους Χάξλεϋ, Ο θαυμαστός καινούργιος κόσμος, εκδ. Πάπυρος, Αθήνα 1997, σ. 15.

βάζονται κυριολεκτικά σε μεγαλουπόλεις, για να μπορέσουν να εργαστούν, ζώντας σε άθλιες –ως επί το πλείστον– συνθήκες, αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα, που ευνοεί την ταχύτερη μετάδοση μολυσματικών ασθενειών. Στο παραπάνω πλαίσιο δεν μπορούμε παρά να προσθέσουμε και τη μαζική θανάτωση ζώων από τις εταιρείες τροφίμων για να μπορέσουν να έχουν πρόσβαση στην τροφή οι κάτοικοι αυτών των mega-cities. Η μαζική θανάτωση των μη ανθρώπινων ζώων αποτελεί την άμεση συνέχεια της καταστροφής του περιβάλλοντος, το οποίο από μόνο του δεν έχει καμία απολύτως «αξία», για τον καπιταλιστικό τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας. Η μόνη «αξία» που μπορεί να υπάρξει είναι αυτή της απόλυτης εκμετάλλευσης όσων «πηγών» έχει να προσφέρει η φύση, αλλιώς το επόμενο βήμα είναι η καταστροφή (δασών, ζούγκλας κ.λπ.) που θα ευνοήσουν την επέκταση της καπιταλιστικής λειτουργίας. Υπό αυτό το πρίσμα, μπορούμε να αντιληφθούμε τους παράγοντες, που στάθηκαν καταλυτικοί για την εμφάνιση του Sars-Cov-2.

Αυτή η λεηλασία του φυσικού περιβάλλοντος, που τα τελευταία χρόνια έχει «επενδυθεί» με το πρόσχημα της «πράσινης ανάπτυξης» και την υποτιθέμενα φιλική «εκμετάλλευση» του περιβάλλοντος, χωρίς την αλόγιστη καταστροφή που συνεπαγόταν το προηγούμενο μοντέλο, δεν βρίσκεται κάπου «μακριά». Στον ελλαδικό χώρο είναι πάρα πολλά τα παραδείγματα λεηλασίας, είτε με το πρόσχημα της «πράσινης ανάπτυξης» είτε όχι: Από τις εξορύξεις στις Σκουριές στη βορειοανατολική Χαλκιδική μέχρι την καταστροφή των βουνών και των νησιών με τις ανεμογεννήτριες και τα «αιολικά πάρκα».

Ιοί, βακτήρια και μολυσματικές ασθένειες έχουν εμφανιστεί πάρα πολλές φορές, εδώ και χιλιάδες χρόνια, κάποιες μάλιστα με πολύ θανατηφόρα αποτελέσματα για τον παγκόσμιο πληθυσμό, πριν ακόμα την εμφάνιση του καπιταλιστικού μοντέλου οργάνωσης της οικονομίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον «Μαύρο Θάνατο» (βουβωνική πανώλη) που σκότωσε πάνω από 75 εκατομμύρια τον 14ο αιώνα στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη ή την «Πανώλη του Ιουστινιανού» που σκότωσε πάνω από 25 εκατομμύρια ανθρώπους τον 6ο αιώνα στο Βυζάντιο. Η διαφορά όμως σε σχέση με παλαιότερες εποχές είναι ότι η καπιταλιστική ανάπτυξη δημιουργεί μόνη της τις συνθήκες, όπου μπορούν να εμφανιστούν περισσότερες μολυσματικές ασθένειες, ενώ παράλληλα ιογενείς λοιμώξεις, όπως αυτή της Covid-19, αποτελούν ένα πολύ γόνιμο κρυσταλλικό περιβάλλον (ως «ευκαιρία») προς εκμετάλλευση για τα κράτη και τα αφεντικά...

Μια κρίση «μέσα» στην κρίση...

Ας μην υποτιμούμε το μέγεθος της πρόκλησης. Δεν έχουμε ποτέ ξανά κάνει τέτοια μετάβαση σαν αυτή που συζητούμε ότι πρέπει να γίνει στα επόμενα 30 χρόνια. Δεν υπάρχει προηγούμενο.

Μπιλ Γκέιτς, ιδιοκτήτης της Microsoft²

Τις τελευταίες δεκαετίες, το σύστημα «ισορροπεί» πάνω σε μια διαρκή συνθήκη κρίσης που λαμβάνει τον χαρακτήρα αλληλουχίας διαδοχικών, επαναλαμβανόμενων και αλληλοτροφοδοτούμενων κρίσεων (κρίση χρηματοπιστωτικού τομέα, κρίση κρατικού χρέους, περιβαλλοντική κρίση, εσχάτως η λεγόμενη υγειονομική κρίση της Covid-19 κ.λπ.), που συνθέτουν όμως μια συγκεκριμένη παγκόσμια πραγματικότητα: Τα πολιτικά και οικονομικά αφεντικά «επιχειρούν» προς την κατεύθυνση της ανάκαμψης, με εκκαθαρίσεις κεφαλαίων, αποδοτικότερη εκμετάλλευση, περικοπές μισθών/συντάξεων και δημιουργία νέων τομέων επενδύσεων και τεχνολογικών κατευθύνσεων, για την αναπαραγωγή του συστήματος και τη δημιουργία ενός νέου κύκλου αύξησης της κερδοφορίας, «διερευνώντας» ταυτόχρονα τις όποιες πιθανότητες για το «πέρασμα» σε μια νέα αναπτυξιακή φάση.³

Η ιλιγγιώδης καπιταλιστική ανάπτυξη που ακολούθησε το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου «γέννησε» ουσιαστικά το κράτος-πρόνοιας (μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του '70), όπου πέρα από την προφανή αύξηση της κερδοφορίας των αφεντικών, υπήρξε μια παράλληλη αναδιανεμητική διαδικασία προς τις φτωχότερες τάξεις μέσω προνοιακών πολιτικών. Αυτή η συνθήκη άρχισε να βρίσκει τα όριά της, σύμφωνα με τα οικονομικά διευθυντήρια, με αποτέλεσμα να περάσουμε, κατά τη δεκαετία του '80, στην επικράτηση του νεοφιλελεύθερου συστημικού μοντέλου σε όλο τον δυτικό κόσμο, με την παράλληλη κατάρρευση του μοντέλου του κρατικού καπιταλισμού που εκφραζόταν από το ανατολικό μπλοκ κυριαρχίας. Η εγκαθίδρυση της «Νέας Τάξης Πραγμάτων», κατά τη δεκαετία του '90, με την ταυτόχρονη δίχως όρια και σύνορα κυκλοφορία και επέλαση του κεφαλαίου, που ονομάστηκε παγκοσμιοποίηση, οδήγησε σε μια μετάβαση σε έναν νέο τύπο κυριαρχίας, που σχηματικά ονομάστηκε κράτος-ασφάλειας και δομήθηκε ουσιαστικά μετά την 11η Σεπτεμβρίου του 2001 (μετά την επίθεση στους δίδυμους πύργους και το πεντάγωνο στις ΗΠΑ).

Σε αυτή τη συνθήκη, η κυριαρχία λειτουργεί όλο και περισσότερο ως έναν υβριδικό μοντέλο εξουσίας και διακυβέρνησης, όπου ο κρατικός ολοκληρωτισμός (αστυνομικά κράτη, καταστολή, διακυβέρνηση με έκδοση διαταγμάτων και πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, λογοκρισία, έλεγχος της πληροφορίας και προσπάθεια επιβολής αυστηρά της κυριαρχικής αφήγησης κ.λπ.) συνδυάζεται με τις δημοκρατικές προφάσεις (ελευθερία λόγου και πλουραλισμός, εκλογές, κοινωνία πολιτών, δημοκρατικός έλεγχος κ.λπ.). Ο συνδυασμός αυτός βρίσκει την εφαρμογή και

2. «Μπιλ Γκέιτς: Πολύ ευκολότερη η επίλυση της πανδημίας, σε σχέση με την κλιματική κρίση», kathimerini.gr, 15.2.2021 (<https://bit.ly/3kupre2>).

3. Συνέλευση ενάντια στην κρατική καταστολή και για την αλληλεγγύη στις καταλήψεις, «Δεν μας χρειάζεται μια χούντα, η δημοκρατία τα καταφέρνει μια χαρά από μόνη της»: <https://athens.indymedia.org/post/1611772/>.

υλοποίησή του στο όνομα του «ξεπεράσματος των κρίσεων» και της αντιμετώπισης των όποιων «καταστάσεων έκτακτης ανάγκης».

Η εκάστοτε κρίση παρουσιάζεται σαν μια διαρκής εξωτερική απειλή (ασύμμετρη/τρομοκρατική/μεταναστευτική κ.λπ.), που δημιουργεί μια «κατάσταση πολιορκίας» για το κοινωνικό σώμα, το οποίο οφείλει να συναινέσει και να συστρατευτεί, έτσι ώστε αυτή η απειλή να αντιμετωπιστεί με την κήρυξη ενός «καθεστώτος έκτακτης ανάγκης». Σε αυτό το καθεστώς, το κράτος ανακηρύσσει τον εαυτό του ως τον εγγυητή της ομαλότητας και της προστασίας του «έθνους και του λαού», μετατοπίζοντας το «σημείο ισορροπίας» της διακυβέρνησης από το δημοκρατικό/φιλελεύθερο στο ολοκληρωτικό και πάλι πίσω. Αυτό το πραγματώνει άριστα η δημοκρατία, χωρίς να χρειάζεται καμία απολύτως στρατιωτική δικτατορία ή κάποιου είδους «αντιδημοκρατική εκτροπή».⁴

Στα τέλη του 2019, μπορούμε να εντοπίσουμε πιθανότατα μια νέα «τομή» και αλλαγή υποδείγματος. Η εμφάνιση του κορωνοϊού Sars-Cov-2 και της λοίμωξης Covid-19 σήμανε πιθανόν τη μετάβαση σε ένα νέο μοντέλο κυριαρχικής οργάνωσης, που θα μπορούσε να ονομαστεί «κράτος υγειονομικής ασφάλειας». Είναι η κορυφαία –μέχρι την επόμενη– εκδήλωση του σύγχρονου ολοκληρωτισμού. Μια συνθήκη απόλυτης δυστοπίας και κοινωνικής ερημοποίησης, που εκφράζεται τόσο με την ενδυνάμωση της κυριαρχίας των κρατών (έλεγχος, καταστολή, απαγορεύσεις κ.λπ.) όσο και με την αχαλίνωτη δραστηριοποίηση του κεφαλαίου προς κάθε κατεύθυνση στο πλαίσιο που ορίζεται ως 4η Βιομηχανική Επανάσταση. Αυτό το μοντέλο σπρώχνει στα άκρα τις βασικές θεσμίσεις, λειτουργίες και επιδιώξεις του «κράτους-ασφάλειας» βασιζόμενο στη σχεδόν μεταφυσική διάσταση που έχει λάβει μέσα στις δεκαετίες το ζήτημα της προάσπισης της υγείας...

«Είμαστε σε πόλεμο με τον αόρατο εχθρό...»

Μιλώντας πάντοτε τη γλώσσα της αλήθειας και με σταθερό οδηγό τις συμβουλές των ειδικών. Είμαστε σε πόλεμο. Με έναν εχθρό που είναι αόρατος αλλά δεν είναι ανίκητος. Γιατί αν πετύχουμε να περιορίσουμε τη διασπορά της μετάδοσης, θα δώσουμε χρόνο στο σύστημα υγείας να αντιμετωπίσει τα επείγοντα περιστατικά. Η πρώτη μας προτεραιότητα είναι μία και αδιαπραγμάτευτη: Να σώσουμε ζωές. Πρώτη μας φροντίδα είναι ο άνθρωπος και η δημόσια υγεία. Για αυτό και επιβάλαμε, πολύ νωρίτερα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, μέτρα πρωτοφανή για καιρό ειρήνης.⁵

Κυριάκος Μητσοτάκης, 17.3.2020

Οι περισσότεροι ηγέτες του δυτικού κόσμου, απευθυνόμενοι στους υπηκόους τους, χρησιμοποίησαν πολεμική ορολογία για να παρουσιάσουν την απειλή από την Covid-19 και να θεμελιώσουν τον τρόπο αντιμετώπισης αυτής, μέσα από πρωτοφανή αστυνομικά μέτρα, που παρουσιάστηκαν με υγειονομικό μανδύα. «Πόλεμος με τον αόρατο εχθρό», «κρούσματα», «συστράτευση», «απώλειες» (casualties), «πατριωτικό καθήκον» κ.λπ. Ο τρόπος αντίληψης των κρατών σε σχέση

4. Ό.π.

5. «Μήνυμα του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη για τον κορονοϊό», primeminister.gr, 17.3.2020 (<https://bit.ly/3rkkWE8>).

με το παραπάνω υπέδειξε και τον τρόπο διαχείρισης: Έφόσον υπάρχει ένας πόλεμος (αιτία) και μάλιστα ασύμμετρος (αόρατος, άρα μπορεί να χτυπήσει παντού, ακόμα και --κυρίως-- μέσα από το κοινωνικό σώμα), μοιραία βρισκόμαστε σε κατάσταση πολιορκίας (απειλή), οπότε μοιραία οφείλουμε να λειτουργήσουμε με πολεμικούς όρους και να κηρύξουμε μια κατάσταση πολιορκίας, που θα αντιμετωπιστεί με την παγίωση μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης (διαχείριση).

Η κρίση της Covid-19 που βιώνουμε τον τελευταίο 1,5 χρόνο αποτελεί τη συνθήκη πάνω στην οποία βασίστηκαν αλλαγές, μεταρρυθμίσεις και αναδιαρθρώσεις που είχαν εξαγγελθεί ήδη από τα κράτη και ταυτόχρονα αποτέλεσε τον καταλύτη για προώθηση σχεδιασμών που θα ήταν πολύ δύσκολο, χρονοβόρο και κοστοβόρο (λόγω αντιστάσεων ή οικονομικοπολιτικών συνθηκών) να υλοποιηθούν χωρίς την ύπαρξη μια υγειονομικής απειλής, για την οποία επιστρατεύτηκε η οργάνωση της στρατηγικής της διάχυσης του φόβου, ο οποίος οδήγησε, με τη σειρά του, στη λήψη τρομακτικών μέτρων σε πλανητικό επίπεδο. Μέτρα που σε καμία περίπτωση –σε παλαιότερες χρονικές περιόδους– δεν θα μπορούσαν να γίνουν «δεκτά» από τους πολίτες. Μέτρα τα οποία φορούσαν τον μανδύα της προστασίας της υγείας αλλά στην πραγματικότητα ήταν μέτρα ελέγχου, πειθάρχησης και καταστολής. Η λεγόμενη υγειονομική κρίση αποτέλεσε λοιπόν όχι απλώς έναν καταλύτη προς την κατεύθυνση της κρατικής επιτάχυνσης προς τα εμπρός σε όλους τους τομείς, αλλά το μέσο για να υπάρξει μια ουσιαστική μετάβαση σε ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης, όπου η ίδια η αντιμετώπισή της παρήγαγε πολιτικά αποτελέσματα και μετασχηματισμό των θεσμών και της (μη) κοινωνικής ζωής.

Ο κορωνοϊός Sars-Cov-2 είναι ένας ιός που προκαλεί τη λοίμωξη Covid-19. Η επικινδυνότητά του είναι υπαρκτή αλλά φυσικά δεν μπορεί να ιδωθεί διαχωρισμένη από την ευρύτερη κοινωνική/οικονομική/πολιτική συνθήκη, τις κρατικές πολιτικές και τις διεθνείς συμφωνίες. Επίσης δεν μπορεί να διαχωριστεί από τα υγειονομικά πρωτόκολλα που εκπόνησε ο ΠΟΥ και οι απανταχού κρατικοί οργανισμοί υγείας και αφορούν την καταμέτρηση των «κρουσμάτων» και τους θανάτους «από» ή «με» κορωνοϊό. Ο κορωνοϊός ήρθε για να διαμεσολαβήσει κάθε πτυχή των κοινωνικών σχέσεων, σε μια κατεύθυνση όπου όλες οι κυριαρχικές συνδηλώσεις ωθούν προς την ανάδυση ενός νέου ολοκληρωτισμού. Ο κορωνοϊός πέρα από τον υπαρκτό υγειονομικό κίνδυνο ήρθε να μεσολαβήσει τις κοινωνικές σχέσεις, αλλά κυρίως να δώσει την ευκαιρία στα κράτη να επαναφέρουν τη θέση τους ως εγγυητή της κοινωνικής αναπαραγωγής, της ασφάλειας των πληθυσμών και της προστασίας τους.

Το πιο κρίσιμο σημείο της στοιχειοθέτησης της απειλής από τον Sars-Cov-2, βασίστηκε πάνω στο θεώρημα της «ασυμμετρίας» του κινδύνου. Καθεμία και καθένας από εμάς συνιστά μια διαρκή απειλή ως ασυμπτωματικός φορέας του ιού. Καθένας και καθεμία από εμάς ανακηρύσσεται από τα κράτη και τους ειδικούς τους πιθανοί δολοφόνοι του διπλανού μας, μιας και μπορούμε κάθε στιγμή να μεταδώσουμε τον ιό. Αυτό το άθλιο θεώρημα (του ασυμπτωματικού φορέα-υγειονομικής βόμβας) αποτέλεσε το σχήμα για την επιβολή του δόγματος της «ατομικής ευθύνης» στη διάρκεια της καραντίνας και της «ατομικής ανευθυνότητας» στην εμβολιαστική πραγματικότητα του σήμερα. Βέβαια, δεν αφέθηκε η οποιαδήποτε δυνατότητα να αμφισβητηθεί δημόσια το συγκεκριμένο θεώρημα ακόμα και από επιστήμονες οι οποίοι είναι «αναγνωρισμένοι» ακόμα και με το κριτήριο της τρέχουσας επιστημονικής εγκυρότητας. Ήταν υπερβολικά βοηθητικό για τις κρατικές επιδιώξεις να στοιχειοθετηθεί η διαρκής απειλή, όταν το κάθε σώμα μετατρέπεται σε εν δυνάμει ασθενή που διασπείρει τον ιό προς πάσα κατεύθυνση. Και αυτή η διαρκής απειλή μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με την ανακήρυξη ενός καθεστώτος έκτακτης ανάγκης, που θα αντιμετωπίσει την απειλή, τη στιγμή κατά την οποία το κράτος ανακηρύσσεται εκ νέου ως ο προστάτης μας...

Διάφορες μελέτες, έρευνες και κλινικές δοκιμές, βέβαια, αμφισβητούν με πολύ σοβαρά στοιχεία το θεώρημα του ασυμπτωματικού φορέα/εν δυνάμει δολοφόνου και σκοπίμως μένουν στην αφάνεια. Ενδεικτικά, θα αναφέρουμε κάποιες από αυτές, δίνοντας τη δυνατότητα σε όποιον/όποια επιθυμεί είτε να αναζητήσει περισσότερα δεδομένα είτε να τις αμφισβητήσει. Έρευνα δημο-

σιευμένη από τον CDC (του αμερικάνικου ΚΕΕΛΠΙΝΟ δηλαδή, μόλις τον Απρίλη του '21, με συμμετοχή ευρωπαϊκών ιδρυμάτων) δείχνει ότι οι ασυμπτωματικοί δεν μεταδίδουν τον ιό. Για να μην καταρρέυσει πλήρως όμως η θεωρία, παρουσιάζουν την έννοια του προσυμπτωματικού φορέα, που μπορεί να μεταδώσει τον ιό.⁶ Παλαιότερη (13.5.2020) έρευνα, που δημοσιεύτηκε στην εθνική φαρμακευτική βιβλιοθήκη της Αμερικής, δείχνει ότι ασυμπτωματικός φορέας δεν μετέδωσε τον ιό σε καμία από τις 455 επαφές που είχε με άλλους ανθρώπους.⁷ Το επίσημο περιοδικό της Ένωσης φαρμακευτικής μικροβιολογίας και μεταδοτικών ασθενειών του Καναδά, τον Δεκέμβρη του '20, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ρυθμοί μετάδοσης των ασυμπτωματικών φορέων είναι πολύ χαμηλότεροι από αυτούς που παρουσιάζονται. Το BMJ κάνει λόγο για 3 έως 25 φορές χαμηλότερη μεταδοτικότητα των ασυμπτωματικών φορέων (κάνοντας και αυτό τη διάκριση ανάμεσα σε προ- και α-συμπτωματικούς φορείς), ενώ ταυτόχρονα ασκεί κριτική στη μεθοδολογία του testing στο Ηνωμένο Βασίλειο με επίκεντρο τους ασυμπτωματικούς.⁸ Η μεγαλύτερη έρευνα που έχει γίνει μέχρι σήμερα σε παγκόσμιο επίπεδο πραγματοποιήθηκε στη Γουχάν (στο επίκεντρο δηλαδή της υγειονομικής κρίσης), όπου συμμετείχε το 93% των σχεδόν 10 εκατομμυρίων κατοίκων της. Με τη μέθοδο της μοριακής ανάλυσης (μοριακά PCR test), έδειξαν ότι στις 1174 κοντινές επαφές, 300 ανθρώπων, που ήταν ασυμπτωματικοί φορείς, δεν υπήρξε κανένα θετικό δείγμα...⁹ Παρ' όλα αυτά, η αναμετάδοση του τρόμου, η εξαναγκαστική «κοινωνική αποστασιοποίηση» και η επιβολή περιορισμών και απαγορεύσεων καλά κρατούν...

Όπως αναφέραμε ήδη, η υγειονομική αντιμετώπιση της λοίμωξης λειτουργεί ως ένας βιολογικός μηχανισμός από την πλευρά του συστήματος. Και ακριβώς επειδή δημιουργεί πολιτικά τετελεσμένα πάνω στη «ζωή» και οργανώνει παράλληλα κάθε πτυχή του κοινωνικού, δεν μπορεί να αναγνωστεί απλώς και μόνο ως «πεδίο διαχείρισης». Ο υποβιβασμός της αντιμετώπισης της covid στο διαχειριστικό πεδίο, περιορίζει τους «διαξιφισμούς» (εντός του δημοκρατικού τόξου, από την άκρα δεξιά ως την άκρα αριστερά) στην αποτελεσματικότητα των μέτρων, στις κυβερνητικές επιλογές και στους επί μέρους διαχειριστικούς προσανατολισμούς. Μόνο μειοψηφικά κομμάτια του αναρχικού/αντιεξουσιαστικού χώρου αμφισβήτησαν τις κρατικές προσταγές στον πυρήνα τους και εναντιώθηκαν έμπρακτα σε αυτές, χωρίς απλώς να κριτικάρουν το «διαχειριστικό πλαίσιο».

Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει με απόλυτη λογική για ποιους λόγους όλα σχεδόν τα δυτικά κράτη (με ελάχιστες εξαιρέσεις όπως το σουηδικό κράτος, στην πρώτη τουλάχιστον φάση, τον Μάρτη του '20) ακολούθησαν, με μικρές σχετικά αποκλίσεις, πανομοιότυπη πολιτική απέναντι στην Covid. Οπότε δεν μιλάμε απλώς για «διαχείριση», αλλά για κεντρική στρατηγική επιλογή της πλειοψηφίας των κρατών. Επειδή όμως έχει επικρατήσει η χρήση της συγκεκριμένης λέξης θα τη χρησιμοποιήσουμε με τη σειρά μας καταχρηστικά – ας μας επιτραπεί.

Η συζήτηση γύρω από την έννοια της «πανδημίας» δεν μπορεί να μην περιλαμβάνει το ποιος την ορίζει ως τέτοια, πάνω σε ποια δεδομένα και με τι αποτέλεσμα. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, λοιπόν, όντας μια εξειδικευμένη υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, είναι το «αρμόδιο όργανο», που ανακήρυξε την απειλή από την Covid-19 σε πανδημία. Ο ΠΟΥ δεν είναι ένας «ουδέτερος» επιστημονικός/ιατρικός οργανισμός. Όπως ακριβώς ο ΟΗΕ δεν μπορεί να

6. Jennifer K. Bender, Michael Brandl, Michael Höhle, Udo Buchholz & Nadine Zeitlmann, «Analysis of Asymptomatic and Presymptomatic Transmission in SARS-CoV-2 Outbreak, Germany, 2020», *Emerging Infectious Diseases*, τόμ. 27, τχ. 4 (Απρίλιος 2021) (<https://bit.ly/3ipRatN>).

7. Gao M, Yang L, Chen X, κ.ά., «A study on infectivity of asymptomatic SARS-CoV-2 carriers», *Respir Med*, τχ. 169 (Αύγουστος 2020) (<https://bit.ly/3kzXtNS>).

8. Pollock A M, Lancaster J., «Asymptomatic transmission of covid-19», *BMJ*, τχ. 371 (2020) (<https://bit.ly/2V1y1GA>).

9. Cao S, Gan Y, κ.ά., «Post-lockdown SARS-CoV-2 nucleic acid screening in nearly ten million residents of Wuhan, China», *Nat Commun*. Τόμ. 11, τχ. 1 (Νοέμβριος 2020) (<https://bit.ly/3xQOlsf>).

θεωρηθεί ένας οργανισμός που έχει απεκδυθεί των πολιτικών και οικονομικών συσχετισμών και δεν μπορεί να ιδωθεί ως ένας διεθνής συνασπισμός κρατών, που απλώς ασχολείται με το διεθνές δίκαιο, την ασφάλεια και την οικονομική ανάπτυξη, έτσι και ο ΠΟΥ δεν μπορεί να εξεταστεί χωρίς να λάβουμε υπόψιν την προέλευση της χρηματοδότησής του, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο εκπονεί το εκάστοτε σχέδιο αντιμετώπισης της κάθε υγειονομικής απειλής. Σχετικά πρόσφατα, το 2009, ο ΠΟΥ είχε κηρύξει πανδημία και την γρίπη H1N1. Παρόλο που οι αρχικές εκτιμήσεις μιλούσαν και τότε για «εκατόμβες νεκρών», στην πορεία δεν επιβεβαιώθηκαν. Ο ΠΟΥ, βασιζόμενος στον σχεδιασμό του «worst case scenario» (στην περίπτωση δηλαδή που η κατάσταση θα εξελιχθεί σύμφωνα με το χειρότερο δυνατό σενάριο), είχε διατυπώσει πανομοιότυπο σχέδιο αντιμετώπισης με αυτό που ζούμε στην περίπτωση της Covid. Το σχέδιο εκείνο όμως στην πραγματικότητα δεν εφαρμόστηκε ποτέ στην έκταση που πιθανόν περίμενε κανείς μετά από την εμφάνιση «τέτοιας απειλής» και ο λόγος ήταν διττός: από τη μια, η τεχνολογική ανάπτυξη δεν είχε φθάσει στα σημερινά επίπεδα και οι δυνατότητες (του ίντερνετ π.χ.) δεν ήταν τόσο μεγάλες, και από την άλλη, τα μυαλά των «θεραπευτών» ήταν προσανατολισμένα στην εξεύρεση μιας λύσης για άλλου τύπου, σοβαρότερο, πρόβλημα, γιατί εκείνη την εποχή ο πλανήτης βίωνε τις συνέπειες του ξεσπάσματος της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2007/08.

Η διαχείριση λοιπόν της λεγόμενης πανδημίας καθίσταται έκτοτε ιδιαίτερως προβληματική. Κρούσματα και θάνατοι χρησιμοποιούνται ως νούμερα (και εδώ έγκειται η μετατόπιση προς τη θανατοπολιτική ως τεχνολογία διακυβέρνησης, στον αντίποδα της βιοπολιτικής) για να δικαιολογήσουν την εφαρμογή των κρατικών πολιτικών, παρόλο που είναι –τουλάχιστον– συζητήσιμη η ακρίβεια των δεδομένων που μαθαίνουμε. Ο ιός φαίνεται να είναι ήδη ενδημικός μέσα στις ανθρώπινες κοινωνίες και προφανώς θα συνεχίσει να είναι όσο περνά ο χρόνος. Από εκεί και πέρα, οι έννοιες της «πανδημίας», της «δημόσιας υγείας» είναι κατά βάση πολιτικές έννοιες, γιατί δεν έχουν έναν ουδέτερο χαρακτήρα και γιατί χρησιμοποιούνται μέσα σε ένα συγκεκριμένο πολιτικό πλαίσιο, υπαγορευμένες από συγκεκριμένους οργανισμούς όπως ο ΠΟΥ. Η χρήση αυτών των εννοιών δεν έχει αποκλειστικά και μόνο, υγειονομικές συνδηλώσεις (ας μας επιτραπεί να πούμε ότι σε μικρότερο βαθμό έχει τέτοιες), αλλά ταυτόχρονα παράγουν και ένα συγκεκριμένο πολιτικό μοντέλο αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων.

Το lockdown ως νέα τεχνολογία διακυβέρνησης, πειθάρχησης και καταστολής

Ανεξάρτητα από την επέκταση των μέτρων προστασίας και την επιβολή τοπικών ή καθολικού λοκντάουν οι αποφάσεις πρέπει να προηγούνται των γεγονότων. [...] Ταυτόχρονα είναι επίσης σαφές ότι είναι περισσότερο από απαραίτητη η διεπιστημονική και πολυεπίπεδη διαχείριση της πανδημίας. Η διαχείριση υπερβαίνει κατά πολύ τις ιατρικές διαστάσεις και έχει σχέση και με την ανάλυση των συμπεριφορών, των μεγάλων δεδομένων, τη δυνατότητα μέτρησης της επίπτωσης των παρεμβάσεων της πολιτείας με σύνθετες μεθοδολογίες που υπερβαίνουν απλά στατιστικά μοντέλα, την υγιεινή και ασφάλεια των χωρών εργασίας και των ΜΜΜ, τον προγραμματισμό των ΜΜΜ, την τηλεργασία, τον προγραμματισμό του ωραρίου στις επιχειρήσεις του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών υγείας, την αποφυγή ενδοκοινοβιακών λοιμώξεων, την εφαρμογή συστημάτων σωστού εξαερισμού κλειστών χώρων, την προστασία των ευάλωτων πολιτών, την προστασία ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού (άστεγοι, Ρομά, μετανάστες) και την προστασία όσων ζουν και εργάζονται σε κλειστούς χώρους (οίκοι ευγηρίας, φυλακές και στρατόπεδα)».

Ηλίας Μόσιαλος, Καθηγητής στο London School of Economics¹⁰

Αρκετοί άνθρωποι, κατά τη διάρκεια του πρώτου λοκντάουν την άνοιξη του '20, διατύπωσαν το γνήσιο ερώτημα για τη φύση αυτής της επιλογής και των αποτελεσμάτων της, τη στιγμή που σε πλανητικό επίπεδο «βομβαρδιζόμασταν με «ειδήσεις» περί του νέου «ιού-δοιοφόρου» και τις εκατόμβες νεκρών που έρχονται αν δεν παρθούν άμεσα μέτρα. «Μα πώς είναι δυνατόν να επιλέξουν τα κράτη σε παγκόσμιο επίπεδο να προχωρήσουν σε ένα τόσο ακραίο μέτρο, αν δεν υπάρχει μια όντως μεγάλη απειλή, με τόσο μεγάλο κόστος για τις ζωές μας και την οικονομία;» Πολλές από εμάς έχουμε ακούσει τη διατύπωση της συγκεκριμένης ερώτησης και έχουμε αποπειραθεί να δώσουμε απαντήσεις τόσο για τους εαυτούς μας όσο και για να αναλύσουμε την ευρύτερη συνθήκη.

Γιατί lockdown λοιπόν; Τα κράτη είχαν κατά καιρούς εκπονήσει διάφορες ασκήσεις ή σεμινάρια για την αντιμετώπιση κάποιας επικείμενης θανατηφόρας επιδημίας. Σε κάθε κρίση, οι κρατικές επιτροπές, έχουν εκπονήσει ένα σχέδιο, που βασίζεται στο χειρότερο δυνατό σενάριο. Με αυτό τον τρόπο παρουσιάζεται μια μεθοδολογία αντιμετώπισης του κάθε νέου πιθανού προβλήματος. Στις σύγχρονες κοινωνίες της διακινδύνευσης, τα κράτη αναλαμβάνουν το ρίσκο, κατά την οργανωμένη προσπάθεια αποφυγής της καταστροφής. Όταν εμφανίστηκε ο Sars-Cov-2 τον Δεκέμβρη του 2019, τέθηκε σε εφαρμογή ένα υπόδειγμα αντιμετώπισης από το κινέζικο κράτος, το οποίο

10. «Ηλίας Μόσιαλος : Χρειαζόμαστε καλύτερη καταγραφή των δεδομένων της πανδημίας», tovima.gr, 4.11.2020 (<https://bit.ly/36LhsRB>).

είχε την «τεχνογνωσία», έχοντας αντιμετωπίσει σε προγενέστερο χρόνο αντίστοιχες επιδημίες, όπως η «γρίπη των πτηνών». Στην Κίνα, λοιπόν, και σε έναν ορισμένο χώρο (επαρχία Χουμπέι και επίκεντρο την πρωτεύουσα αυτής Γουχάν και άλλες 9 επαρχίες) επιβλήθηκε λοκντάουν με αρκετά σκληρά μάλιστα απαγορευτικά μέτρα.

Όταν παρουσιάστηκαν τα πρώτα «κρούσματα» στον ευρωπαϊκό χώρο, ακολουθήθηκε με πιστή αντιγραφή το «υπόδειγμα» του κινεζικού κράτους. Παρά το γεγονός ότι υπάρχει οικονομικός ανταγωνισμός ανάμεσα στα δυτικά κράτη (το χρησιμοποιούμε σχηματικά και όχι με ενιαιότητα, που δεν υπάρχει, έτσι και αλλιώς, στην πραγματικότητα) με τον κινεζικό καπιταλιστικό σχηματισμό, επιλέχθηκε το συγκεκριμένο μοντέλο «αντιμετώπισης». Η επιβολή απαγορευτικών πολιτικών σε όλο σχεδόν τον πλανήτη απέκτησε (σε διάφορες στιγμές) την διάσταση του εμπορικού ανταγωνισμού και αυτό φαίνεται και από το γεγονός της έλλειψης πρώτων υλών αλλά και της αδυναμίας κάλυψης αγοραστικών αναγκών, σε διάφορους οικονομικούς τομείς. Τα κυλιόμενα lock-down, λοιπόν, εμπειρείχαν και την διάσταση του διαγκωνισμού ανάμεσα σε ανταγωνιζόμενα τμήματα του κεφαλαίου. Ανεξάρτητα λοιπόν από το γεγονός ότι lock-down στην Κίνα έχει αρθεί από την περασμένη άνοιξη (συγκεκριμένα στις 8.4.20), στη Δύση συνεχίζεται χωρίς παύση στην πραγματικότητα (αλλού με πιο «χαλαρά» και αλλού με πιο «έντονα» μέτρα) η συγκεκριμένη μεθοδολογία.

Η εμφάνιση του κορωνοϊού αποτέλεσε από την αρχή μια απειλή. Όσο πέρναγε ο καιρός, αυτή η απειλή διογκώθηκε σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό με την καταγραφή «κρουσμάτων», αλλά κυρίως θανάτων (με τον πολύ «περίεργο» τρόπο της καταγραφής σε ενιαία βάση δεδομένων των νεκρών από κορωνοϊό και των νεκρών με κορωνοϊό). Σε κρατικό και διεθνές επίπεδο, επιβλήθηκε το μέτρο της γενικευμένης καραντίνας σε όλο τον δυτικό κόσμο και πρώτη φορά με εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου σε υγιείς πληθυσμούς. Αυτό έγινε για να μην αμφισβητηθεί η έννοια του κοινωνικού συμβολαίου, όπου τα κράτη δεν θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τον τίτλο του «προστάτη» της κοινωνίας, αν προέκυπταν «εκατόμβες» νεκρών. Αν τα κράτη αδυνατούσαν ακόμα και ως πρόσχημα να εγγυηθούν τη «δημόσια υγεία», τότε ουσιαστικά «αμφισβητούσαν» μονομερώς το κοινωνικό συμβόλαιο. Το κρατικό αφήγημα υποστήριξης του περιορισμένου χρονικά lock-down για να ενισχυθεί το σύστημα υγείας το αφήνουμε στη διακριτική ευχέρεια κριτικής της καθεμίας και του καθένα.

Τα lock-down αποτέλεσαν όμως και την ευκαιρία ώστε να μπορέσει να υπάρξει και «εκαθάριση» μη κερδοφόρων ή «λιμνάζοντων» κεφαλαίων και ολόκληρων οικονομικών κλάδων. Η γενικευμένη αυτή καταστροφή κεφαλαίου μόνο με τέτοιο τρόπο θα μπορούσε να υπάρξει, χωρίς να πραγματοποιηθεί κάποιου είδους γενικευμένη πολεμική σύρραξη. Και αυτή η καταστροφή κεφαλαίου (π.χ. τουρισμός, αερομεταφορές, παραδοσιακές πηγές ενέργειας κ.λπ.) δίνει, ταυτόχρονα, τη δυνατότητα για επανεκκίνηση της οικονομίας και παράλληλης εκτίναξης άλλων κλάδων (ψηφιακές εταιρίες, logistics, φαρμακοβιομηχανίες κ.λπ.). Μπορεί τα κρατικά χρέη να διογκώθηκαν εν μέσω καραντίνας και η ευθύνη της αποπληρωμής τους να μετακυλιστεί εκ νέου προς τις υποτελείς τάξεις, όμως ήταν ίσως ο μόνος τρόπος –εν μέσω βαθιάς συστημικής και οικονομικής κρίσης– για να εκκαθαριστούν κεφάλαια και να υπάρχει αύξηση της κερδοφορίας και πιθανότητα περάσματος σε τροχιά ανάπτυξης.

Την ίδια στιγμή, η «εξαγωγή» του κινεζικού κρατικού παραδείγματος προς όλο τον δυτικό κόσμο δεν θα μπορούσε να μην ακολουθηθεί, ως ένα επιτυχημένο υπόδειγμα. Η κινεζική πολιτική βέβαια δεν μπορεί να αναγνωστεί τόσο επιφανειακά (αλλά δεν είναι σκοπός του παρόντος κειμένου). Είναι ενδεικτικό ότι εδώ και πάνω από δύο μήνες, το κινεζικό κράτος εφαρμόζει αυστηρή καραντίνα (τουλάχιστον 2 εβδομάδων)¹¹ σε όσους μπαίνουν στην επικράτειά του. Αυτό δεν μπο-

11. «Η Κίνα επιστρέφει στα πολύ αυστηρά lockdown», kathimerini.gr, 11.6.2021 (<https://bit.ly/2UU96EE>).

ρεί να μην περιλαμβάνει στο σκεπτικό ανάγνωσης τις πιθανές δυσκολίες που επιχειρεί να βάλει η Κίνα στα ανταγωνιστικά κράτη (κυρίως ΗΠΑ) σε σχέση με τον εμπορικό ανταγωνισμό και τον ανταγωνισμό για την πλανητική «ιεραρχία».

Το βασικό υπόδειγμα της αντιμετώπισης της «πανδημίας» δεν θα μπορούσε να αμφισβητηθεί. Ας προσπαθήσουμε να ανακαλέσουμε σε πόσο μεγάλο βαθμό λειοδορήθηκε η επιλογή του σουηδικού κράτους να μην επιβάλλει lockdown (χωρίς προφανώς να έχουμε καμία απολύτως διάθεση να υποστηρίξουμε στο ελάχιστο τη σουηδική κρατική πολιτική, αλλά παρουσιάζουμε τη διαφορά για να γίνει περισσότερο σαφής η αποτυχημένη εκ θεμελίων πολιτική του ελληνικού κράτους και όχι μόνο) και να «αφήσει» τον ιό να περάσει στην εκεί κοινωνία και να δημιουργηθεί η «ανοσία της αγέλης». Το καλοκαίρι του 2020, λοιπόν, το ελληνικό κράτος πανηγύριζε, παρουσιάζοντας ένα success story αντιμετώπισης της «πανδημίας» (266 συνολικά νεκροί ως τις 31.8.2020) σε αντίθεση με τη Σουηδία που είχε (μέχρι εκείνη την ημέρα) 5.789 καταγεγραμμένους νεκρούς. Και αυτό, παρά το γεγονός ότι εκείνη την ημέρα τελείωνε το καλοκαίρι και ο τουρισμός θεωρήθηκε υπεύθυνος για την έξαρση των «κρουσμάτων». Στις 6 Ιουλίου του 2021, στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί 12.730 νεκροί ενώ στη Σουηδία 14.603...¹²

Ο κυριότερος όμως λόγος βρίσκεται στο γεγονός ότι το lockdown αποτελεί ταυτόχρονα ένα μέσο και έναν σκοπό: Επιβάλλει μια νέα μορφή άσκησης εξουσίας με αυστηρή εφαρμογή μέτρων, περιορισμών, απαγορεύσεων και εκβιασμών, που θεμελιώνουν το πέρασμα σε μια νέου τύπου διακυβέρνηση, που με τη σειρά της οργανώνει το κράτος υγειονομικής ασφάλειας. Ταυτόχρονα υποδεικνύει την επιτάχυνση των ήδη διακηρυγμένων πολιτικών του ελληνικού κράτος προς όλες τις ήδη διακηρυγμένες κατευθύνσεις (ασφάλεια, οικονομία, εκπαίδευση, εργασία κ.λπ.). Οι παραδοσιακού τύπου μεταρρυθμίσεις έρχονται να μπουν σε εφαρμογή μέσω νέων τεχνολογιών διακυβέρνησης που βασίζονται τόσο στη βιοπολιτική (κρατική πολιτική προστασίας της ζωής των υπηκόων) όσο και στη θανατοπολιτική (άσκηση πολιτικής πάνω στην απειλή του θανάτου, μέτρηση καμπυλών «κρουσμάτων», θανάτων κ.λπ.). Η παράλληλη μετάβαση σε μια νέα εποχή, όπου κάθε στιγμή της ζωής των ανθρώπων διαμεσολαβείται από τις οθόνες (τηλε-εργασία, τηλε-εκπαίδευση, αλγόριθμοι σόσιαλ μίντια κ.λπ.) και τις ψηφιακές βάσεις δεδομένων (ψηφιακές ταυτότητες, πιστοποιητικά, έλεγχοι κ.λπ.). Το lockdown αποτέλεσε λοιπόν σαφέστατα και σκοπό για τον επανασχεδιασμό ενός νέου γιγαντιαίου σύγχρονου πανοπτικού, αλλά και μέσο παραγωγής πολιτικών από το κράτος.

Αυτοκόλλητο που «μόλυνε» τους τοίχους της Αθήνας εν μέσω του δεύτερου lock-down.

12. «Reported Cases and Deaths by Country or Territory», worldometers.info (<https://bit.ly/3iyrdor>).

Μια ακόμα σοβαρή διάσταση, είναι ότι τα lockdown μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως ένα εργαλείο αντιεξέγερσης, είτε προληπτικής είτε ως μέσο ανάσχεσης, σε περίπτωση που τα εξεγερτικά γεγονότα επεκτείνονται. Είναι πολύ ενδεικτικό ως προς αυτό το γεγονός ότι η επιβολή του lockdown από την κυβέρνηση Πιινέρα στη Χιλή¹³ αποτέλεσε τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές εξελίξεις μετατέθηκαν στο μέλλον, ενώ ταυτόχρονα υποχώρησαν οι κοινωνικές διεργασίες και τα εξεγερτικά συμβάντα.

Τα μέτρα που διαδέχονται το ένα το άλλο, οι αλλαγές στην ώρα απαγόρευσης κυκλοφορίας, η διαρκής εναλλαγή χρωμάτων στον επιδημιολογικό χάρτη, τα «έξυπνα μέτρα» που έρχονται να διαδεχθούν κάποια λιγότερο έξυπνα μέτρα και, με τη σειρά τους, να δώσουν θέση σε άλλα μέτρα, το άνοιγμα και κλείσιμο της «αγοράς» συνθέτουν την υποτιθέμενη μετάβαση από τα «σκληρά» σε «μαλακά» lockdown και πάλι πίσω. Αυτό που επιχειρεί το κράτος με αυτή τη μεθοδολογία είναι να προξενήσει μια αίσθηση σοκ στους υπηκόους, οι οποίοι αδυνατούν, ως επί το πλείστον, να αφομοιώσουν τις αλλαγές και να ασκήσουν κριτική πάνω στην κυρίαρχη πολιτική.

Κυρίως όμως δοκιμάζει να θολώσει τα νερά σε σχέση με την ουσία της επιβολής αυτού του πραξικοπήματος. Η ταχύτητα εναλλαγής των «υγειονομικών» μέτρων έρχεται να μετατοπίσει την κριτική για την ουσία των επιβολών και απαγορεύσεων στη σφαίρα της ακίνδυνης, στην πραγματικότητα, συζήτησης για την αποτελεσματικότητα και τη χρησιμότητα ή όχι των μέτρων. Μια συζήτηση που δεν μπορεί να αμφισβητήσει τον πυρήνα των απαγορεύσεων. Ο πυρήνας αυτός παραμένει αναλλοίωτος και περιλαμβάνει διάχυση του φόβου, διαπόμπευση, πλήθος εκβιασμών και φυσικά καταστολή. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι δεν υπάρχει καμία απολύτως διάθεση από την πλευρά μας να απαξιώσουμε τον κορωνοϊό, την ασθένεια και τους θανάτους ή να μην ενδιαφερθούμε για τη θεραπεία και τη φροντίδα των ασθενών. Έτσι και αλλιώς, οι βαριά ασθενείς και όσοι καταλήγουν προέρχονται, ως επί το πλείστον, κατά βάση από τη «δικιά μας πλευρά», την πλευρά δηλαδή των καταπιεσμένων και των χαμηλότερων κοινωνικών τάξεων. Σε αντίθεση δηλαδή με τα αφεντικά, τους κρατικούς αξιωματούχους και τους ειδικούς τους.

Τα lockdown φέρουν εγγενώς έναν τιμωρητικό και πειθαρχικό προς τους υπηκόους χαρακτήρα, που καθιστά μη διανοητή την αμφισβήτησή τους. Όλες οι απαγορεύσεις (περιορισμός βραδινής κυκλοφορίας, όριο συνάθροισης, απαγόρευση μετακίνησης κ.λπ.) έχουν στόχο να επιτεθούν στην πολιτική έκφραση (συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις), να αποκλείσουν τον «δημόσιο χώρο» (στοχοποίηση των πλατειών ως σημείων αύξησης της μετάδοσης του ιού) και φυσικά να περιορίσουν την κοινωνικότητα και την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των ανθρώπων. Κομβικό ρόλο στη διαχείριση της πανδημίας παίζει η αστυνομία η οποία, πέρα από το να ελέγχει την εφαρμογή των απαγορεύσεων, έχει αναλάβει και τον ρόλο του υγειονομικού ελεγκτή, με αυξημένες δυνατότητες παρακολούθησης, με πρόσχημα των εντοπισμό των επαφών των κρουσμάτων, ενώ ταυτόχρονα η Γενική Γραμματεία Πολιτική Προστασίας έχει τη δυνατότητα να συγκεντρώνει και να έχει πρόσβαση στα στοιχεία των πολιτών.¹⁴

Η μεταρρύθμιση του κράτους και το πέρασμα στην ψηφιακή εποχή αποτέλεσαν ρητό και διακηρυγμένο στόχο. Η μετάβαση σε μια νέα ψηφιακή εποχή επενδύθηκε με τη ρητορική του «να ξεμπερδεύουμε με τη γραφειοκρατία», ώστε να γίνει πιο «απλή» η ζωή των πολιτών. Δεν μπορούμε όμως να μη σημειώσουμε ότι αυτό το πέρασμα, που αποτελεί την ελληνική εκδοχή των συνεπειών της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης, ουσιαστικά δημιουργεί διαρκώς πεδία, ελέγχου, καταγραφής, συστηματοποίησης, ανάλυσης και επεξεργασίας των ψηφιακών δεδομένων σε ένα ευρύτατο φάσμα της καθημερινής ζωής του καθένα και της καθεμίας από εμάς. Δεν είναι τυχαίο ότι το νέο

13. César Guzmán-Concha, «When the pandemic meets the insurrection. Santiago, Chile», *International Journal of Urban and Regional Research* (<https://bit.ly/2VVEZ00>).

14. Γιάννης Σουλιώτης, «Τρία κέντρα επιχειρήσεων για κορωνοϊό», *kathimerini.gr*, 13.3.2020 (<https://bit.ly/3hZIPhv>).

υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης ανατέθηκε στον Πιερρακάκη, ο οποίος αποτελεί ένα από τα πιο «ανερχόμενα» στελέχη της κυβέρνησης. Ας τον αφήσουμε να μιλήσει μέσα από τα δικά του λόγια στο πρόσφατο συνέδριο του Economist: «Ο κορονοϊός λειτούργησε ως επιταχυντής για την ψηφιοποίηση. [...] Στην πραγματικότητα πήραμε μια ήδη υπάρχουσα στρατηγική, αυτή της απλοποίησης και της ψηφιοποίησης των διαδικασιών του κράτους, της διευκόλυνσης των πολιτών και των εταιρειών στις συνδιαλλαγές τους με το ελληνικό κράτος, μαζί με την βελτίωση των υποδομών στην Ελλάδα και την εργαλειοποιήσαμε κατά μια έννοια. [...] οι συνολικές οικονομικές δυνατότητες που θα έχουμε για να επενδύσουμε ψηφιακά αλλά και στην ανοικοδόμηση του ελληνικού οικονομικού μοντέλου είναι μια σημαντική ευκαιρία, είναι ένα σχέδιο Μάρσαλ για την εποχή μας».¹⁵ Τα ψηφιακά δεδομένα αποτελούν το «άγιο δισκοπότηρο» τόσο για τη λειτουργία του κράτους (έλεγχος, καταμέτρηση, ανάλυση συμπεριφορών και επιλογών, πειθάρχηση κ.λπ.) όσο και για συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς.

Το lockdown ήταν ταυτόχρονα και μέσο υλοποίησης και εφαρμογής διακηρυγμένων πολιτικών επιλογών από την πλευρά του ελληνικού κράτους. Η καραντίνα «απλοποίησε» (όχι βέβαια στον απόλυτο βαθμό, μιας και υπήρξαν αρκετές και σημαντικές κοινωνικές αντιστάσεις σε διάφορα πεδία) την εφαρμογή των σχεδιασμών που υπήρχαν πριν την εμφάνιση της υγειονομικής απειλής. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, που δεν λειτουργούν στην πραγματικότητα εδώ και ενάμησι χρόνο, αποφασίστηκε να αναδιαρθρωθούν και να περάσει η φύλαξή τους στους μπάτσους. Το νέο αντεργατικό νομοσχέδιο ήρθε να καταργήσει και θεσμικά το δωρο, να γενικεύσει τον έλεγχο στην εργασία και να ποινικοποιήσει τη συνδικαλιστική δράση και τις απεργίες. Ο επαίσχυντος νόμος για τη συνεπιμέλεια προσφέρει περισσότερα προνόμια στην αντρική και πατριαρχική εξουσία, ενώ η ψήφιση του αναπτυξιακού νομοσχεδίου αφήνει τη δυνατότητα στην περαιτέρω λεηλασία του φυσικού περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα οι εξαγγελίες για αύξηση της ασφάλειας οδηγούν στην περαιτέρω σκλήρυνση των συνθηκών κράτησης τόσο στις φυλακές όσο και στα κέντρα κράτησης μεταναστών και μεταναστριών. Οι «αόρατοι» αυτής της κοινωνίας βρίσκονται ακόμα πιο έντονα στο στόχαστρο της εντατικότερης εκμετάλλευσής τους.

Μια ακόμα σημαντική διάσταση των lockdown είναι αυτή της εντατικοποίησης της έμφυλης βίας, μιας και η υποχρεωτική παραμονή στο σπίτι ενίσχυσε σημαντικά την αντρική εξουσία στο κατεξοχήν πεδίο (στο σπίτι δηλαδή) όπου μπορεί να μείνει ισχυρή αυτή η εξουσία. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι, όλη αυτή την περίοδο, έχουν αυξηθεί τα περιστατικά έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, μιας και η επιβολή της κοινωνικής αποστασιοποίησης του «μένουμε σπίτι» αποτέλεσε την ιδανική συνθήκη –δυστυχώς– για να επαναεπιβεβαιωθεί η πατριαρχική εξουσία και τα αντρικά προνόμια στον «αθέατο» κόσμο της οικίας.

Περισσότερο από κάθε άλλη ιστορική στιγμή, τα κράτη επιβάλλουν την «επιβίωση» (με την έννοια της συνέχισης των βιολογικών λειτουργιών) εις βάρος της «ζωής». Και έτσι εν μέσω των διαδοχικών lockdown, συνεχίζεται απρόσκοπτα η μετακίνηση για τη μισθωτή σκλαβιά ως η μόνη θεμιτή και επιτρεπτή μετακίνηση και εξοβελίζεται και καταδικάζεται η οποιαδήποτε «άσκοπη» (κατ' αυτούς) μετακίνηση. **Η αποικιοποίηση των ζώων μας από τη δικτατορία του κράτους και της οικονομίας εξαπλώνεται σε τρομακτικό βαθμό.**

15. «Κ. Πιερρακάκης: Επιτάχυνση της στρατηγικής της κυβέρνησης για ψηφιοποίηση και απλούστευση των διαδικασιών του κράτους», capital.gr, 8.7.2021 (<https://bit.ly/3rn2KcY>).

Η «ιερότητα» της επιστήμης και της ιατρικής και οι «τελετουργίες» της

Ακόμα και η επιστήμη, στην πραγματικότητα, όπως κάθε θρησκεία, διακρίνεται σε διαφορετικά επίπεδα και μορφές, μέσω των οποίων ρυθμίζει και οργανώνει τη δική της δομή: στις λεπτές και ακριβείς διατυπώσεις μιας αυστηρής δογματικής αντιστοιχεί, στην πράξη, το εξαιρετικά ευρύ και εκτενώς δικτυωμένο πεδίο λατρείας που συμπίπτει με αυτό που ονομάζουμε τεχνολογία. Δεν προκαλεί έκπληξη ότι ως πρωταγωνιστής αυτού του νέου θρησκευτικού πολέμου εμφανίζεται εκείνος ο κλάδος της επιστήμης του οποίου η δογματική είναι λιγότερο αυστηρή και η πραγματιστική πτυχή του υπερισχύει: η ιατρική, της οποίας άμεσο αντικείμενο είναι το ζωντανό σώμα των ανθρώπων.

Τζόρτζιο Αγκάμπεν¹⁶

Η Επιστήμη, από την εποχή του Διαφωτισμού και έπειτα, έπαιξε κεντρικό ρόλο στις εξελίξεις που θα ακολουθούσαν και θα άλλαζαν συθέμελα τον κόσμο όπως ήταν γνωστός μέχρι τότε. Η εποχή του Διαφωτισμού αποτέλεσε το «προοίμιο» της Γαλλικής Επανάστασης και της συγκρότησης των νεωτερικών εθνών-κρατών, προοικονομώντας ουσιαστικά την κατάρρευση των αυτοκρατοριών, την ανάδυση των εθνικισμών και τη μετάβαση στη νεότερη ιστορία του 20ού αιώνα. Η εποχή εκείνη αποτέλεσε το όχημα για την ανάληψη της εξουσίας από την αστική τάξη. Παράλληλα, οι επιστήμες αποτέλεσαν το μέσο για τη νίκη του «ορθού λόγου» απέναντι στον σκοταδισμό που εκπροσωπούσε ο Μεσαίωνας, ο θρησκευτικός δογματισμός (που δεν σταμάτησε ποτέ όμως να αποτελεί το ταίρι των νεωτερικών κρατών) και το προηγούμενο υπόδειγμα της επιστήμης (που είχε διαφορετικά χαρακτηριστικά).

Η Επιστήμη δεν μπορεί να «διαβαστεί» λοιπόν διαφορετικά, εκτός δηλαδή του πολιτικού, κοινωνικού και ιστορικού πλαισίου στο οποίο μελετάται. Δεν είναι αποσπασμένη σε ένα νεφέλωμα ουδετερότητας και δεν μπορεί να υπάρξει έξω από το πλέγμα εξουσιών. Για την ακρίβεια, συνιστά η ίδια για τον εαυτό της μια μορφή εξουσίας. Μια εξουσία, η οποία φιλοδοξεί, μέσω της επίκλησης της αυθεντίας της (αυτής και των ειδικών της), να οργανώνει ένα κλειστό σύστημα σκέψης και να διατυπώνει μάλιστα έναν απόλυτο λόγο αλήθειας. Έναν λόγο που μετατρέπεται σε δόγμα και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, παρά μόνο μέσα στο πλαίσιο της Επιστήμης. Η κριτική απέναντι σε αυτήν εξοβελίζεται και παρουσιάζεται με ένα πέπλο ανορθολογισμού, σκοταδισμού και αντιεπιστημονισμού. Κυρίαρχη θέση, βέβαια, στη συγκρότηση αυτού του λόγου αλήθειας παίζουν οι επιστήμονες και οι «ειδικοί» πάσης φύσεως. Είναι αυτοί που «γνωρίζουν», αυτοί που πρωτοστατούν στην «εξέλιξη» και την «πρόοδο», αυτοί οι οποίοι εντέλει μπορούν είτε να μεταλαμπαδεύσουν τη γνώση (πάντα με «δόσεις») εκλαϊκεύμενη, για να γίνεται προσιτή στο μη εξοικειωμένο κοινωνικό σύνολο, είτε να τη διατηρήσουν για να την εξελίσσουν.

Η Επιστήμη λοιπόν, στις βασικές της μορφές, μοιάζει αρκετά με τις θρησκείες. Έχει το

16. Τζόρτζιο Αγκάμπεν, «Η ιατρική ως θρησκεία», *sfiggandotherchimeras*, 21.5.2020 (<https://bit.ly/3wXN9lk>).

δόγμα της, τους ιερείς της, τους πιστούς της, τις τελετουργίες της και μοιραία και τις αιρέσεις της. Στη νεωτερική εποχή, η επιστήμη αυτοχαρακτηρίζεται ως ο θεματοφύλακας της προόδου και της εξέλιξης και προχωράει σε παράλληλο βηματισμό με τα πολιτικά και οικονομικά αφεντικά.

Ακριβώς τα ίδια ισχύουν και για την επιστήμη της Ιατρικής. Με μια διαφορά: Η ένταση της ιερότητας και του δόγματος μεγιστοποιείται, γιατί η ιατρική καταλήγει να έχει εξήγηση –και προφανώς εξουσία– πάνω στα ζητήματα της ζωής, της υγείας και του θανάτου. Η ιατρική επιστήμη είναι αυτή που έχει το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης πορίσματος γύρω από την υγεία τόσο των ατόμων όσο και του κοινωνικού σώματος.

Η ιατρική είναι ένα ηθικό εγχείρημα και συνεπώς δίνει αναπόφευκτα περιεχόμενο στο καλό και το κακό. Σ' όλες τις κοινωνίες, η ιατρική, όπως και ο νόμος και η θρησκεία, ορίζει τι είναι φυσιολογικό, καλό ή επιθυμητό. Η ιατρική έχει την εξουσία να χαρακτηρίζει τα παράπονα ενός αρρώστου θεμιτή, νόμιμη αρρώστια, να χαρακτηρίζει κάποιον άλλον άρρωστο καίτοι ο ίδιος δεν παραπονιέται, και ν' αρνείται σε έναν τρίτο την κοινωνική αναγνώριση του πόνου, της αναπηρίας και του θανάτου του.¹⁷

Το προηγούμενο διάστημα, που ζούμε μέσα στη δίνη της «αντιμετώπισης» της Covid-19, συνηθίσαμε (και ιδιαίτερα στο πρώτο lockdown), όπου εν πολλοίς στοιχειοθετήθηκε ο φόβος, να βλέπουμε στα «πολεμικά ανακοινωθέντα» στις 6 το απόγευμα να μας μιλάει ταυτόχρονα η στολή του μπάτσου (με εκπρόσωπο τον Χαρδαλιά) και η «ιατρική ποδιά» (εκ στόματος Σωτήριου Τσιόδρα). Το καθημερινό τελετουργικό περιλάμβανε την παρουσίαση των αριθμών που συγκρότησαν την θανατοπολιτική της εξουσίας, την ανάλυση των διάφορων καμπυλών της «δημόσιας υγείας» και ταυτόχρονα τις κρατικές επιδιώξεις αναφορικά με την προστασία όλων μας. Όπως πολύ σωστά υποστηρίζει ο Ντέιβιντ Κέιλυ, «η μεγαλύτερη απειλή για την υγεία, ήταν η ίδια η επιδίωξη της υγείας».¹⁸ Η δημόσια υγεία, από καταβολής της, αποτελεί μια επιδίωξη, όχι της υγείας του καθενός και καθεμιάς μας, αλλά μια γενική εποπτεία επί της «υγείας» του πληθυσμού, μέσω διαγραμμάτων, καμπυλών και στατιστικών απεικονίσεων.

Ένα ακόμα «τελετουργικό» αποτελεί η κουβέντα γύρω από τη μάσκα και τους συμβολισμούς της. Πέρα από το προφανές της αντιφατικότητας των ειδικών και των επιστημόνων («μη φοράτε μάσκα» την άνοιξη που υπήρχε έλλειμμα· «φορέστε υποχρεωτικά» μετά το καλοκαίρι που υπήρξε απόθεμα· «φορέστε δύο μάσκες λόγω μεταλλάξεων» στο σήμερα, που υπάρχει υπερπλεόνασμα στα αποθέματα· και πιθανόν «ξαναφορέστε σε εξωτερικό χώρο» αύριο) ή του «κομπογιαντισμού» για τους λόγους χρήσης της μάσκας σε εξωτερικούς χώρους, η μάσκα αυτή καθαυτή επιτελεί μια ιεροτελεστία ως σύμβολο: Είναι το σημείο εκείνο που επιχειρείται να «ισορροπήσει» η νέα συμφωνία ανάμεσα στις κρατικές διαταγές και την αποδοχή τους από τους πολίτες. Είναι το σημείο εκείνο που συμβολοποιείται ως πειθάρχηση η άποψη των ειδικών και η επιβολή της επιστήμης. Είναι το σημείο εκείνο, το οποίο αποτελεί τη σύναψη ενός νέου κοινωνικού συμβολαίου ανάμεσα στους ειδικούς και τους υπηκόους. Πιστοποιεί μια «διμερή» συμφωνία (κράτος-πολίτης) που αναγνωρίζει ως κοινό πεδίο συμφωνίας ανάμεσα στις δύο πλευρές τον λόγο των ειδικών και επακόλουθα των κρατικών αξιωματούχων.

Και επειδή υπάρχει, όπως αναφέραμε και παραπάνω, δίπλα στην ιερότητα της επιστήμης, η κάθε πιθανή αίρεση. Κάθε δόγμα επιτίθεται με σφοδρότητα σε κάθε πηγή προέλευσης κριτικής απέναντί του. Το κράτος λοιπόν, που μαζί με την επιστήμη έσπευσε να δημιουργήσει έναν αδιαμφισβήτητο λόγο αλήθειας γύρω από την Covid, με παράλληλες διεργασίες έσπευσε να υπονομεύσει με τον χειρότερο δυνατό τρόπο (αλλά αποτελεσματικό όπως αποδείχτηκε, με τον τρόπο που

17. Ίβαν Ίλιτς, Ιατρική Νέμεσις, Νησίδες, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 31.

18. David Cayley, Πανδημικές αποκαλύψεις, Αλήστου Μνήμης, Αθήνα 2021, σ. 46.

Όταν τα κράτη «φροντίζουν»

για την «υγεία» μας... τότε να περιμένουμε...

εκβιασμούς

(πειθαρχία ή ασθένεια, ατομική ευθύνη ή διασπορά του ιού, υποχρέωση εμβολιασμού, κτλ)

καταστολή

(lock-down, απαγορεύση κυκλοφορίας και συγκεντρώσεων, πρόστιμα κτλ)

και επίταση του ελέγχου

(μπάτσοι παντού, «ιχνηλάτηση» της ζωής μας, ψηφιακός έλεγχος κτλ).

**ΝΑ ΕΞΑΠΛΩΣΟΥΜΕ
ΤΟΝ ΙΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ,
ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ**

Αυτοκόλλητο που «μόλυνε» τους τοίχους της Αθήνας
εν μέσω του δεύτερου lock-down.

κριτική, εδώ είμαστε να ασκήσουν κριτική στην Κυβέρνηση, σε εμένα προσωπικά, στους υπεύθυνους Υπουργούς, αλλά να στοχοποιούνται επιστήμονες οι οποίοι το μόνο το οποίο κάνουν είναι να καταθέτουν την επιστημονική τους γνώση προς κρίση στην Πολιτεία για να παίρνουμε εμείς τις αποφάσεις, είναι κάτι το οποίο θεωρώ ότι είναι τελείως-τελείως λανθασμένο, ειδικά σε μία συγκυρία όπου πρέπει και πάλι να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη της κοινωνίας για την ορθότητα των μέτρων που λαμβάνουμε». Και σαν να μην έφτανε αυτό, το κράτος ψήφισε τροπολογία,¹⁹ με την οποία θεμελιώνει το ακαταδίωκτο για τις επιτροπές των ειδικών, όπου δεν μπορούσε να τους ασκηθεί δίωξη για αυτά που πρότειναν ή αποφάσισαν, αλλά και δεν τους επέτρεπε να κληθούν καν ως μάρτυρες σε σχέση με τις κρατικές πολιτικές. **Η ιερή επιστήμη, μόνη της, στεκόμενη υπερβατικά πάνω από τα αποσβολωμένα πλήθη, να μην κρίνεται και να μην της ζητείται ευθύνη...**

αναπαράχθηκε από το κοινωνικό σώμα) κάθε φωνή κριτικής απέναντι σε αυτό που συντελείται. Έτσι λοιπόν, όσοι και όσες συγκρότησαν εναντιωματικό λόγο απέναντι στα δόγματα των ειδικών χαρακτηρίστηκαν συλλήβδην «συνωμοσιολόγοι» και «ψεκασμένοι» και ταυτόχρονα τοποθετήθηκαν πολιτικά στον χώρο της ακροδεξιάς. Γίναμε λοιπόν μάρτυρες της μεθοδολογίας, όπου η «εκκλησία» του κράτους και των ειδικών «βάφτισε» αίρεση τους διαφωνούντες και τους πέταξε βορά στο αδηφάγο πλήθος...

Η πολιτική εξουσία προφανώς επέλεξε να τοποθετήσει τον λόγο των ειδικών στη σφαίρα του απλησίαστου και του αμόλυντου. Εκεί όπου η επιστήμη λειτουργεί αποκλειστικά για το καλό μας και είναι ουδέτερη σε σχέση με τις πολιτικές αποφάσεις. Η επιστήμη μιλάει αποκλειστικά τη γλώσσα της αλήθειας και η πολιτική εξουσία παίρνει τις αποφάσεις πάντα με γνώμονα τον συμβουλευτικό λόγο των ειδικών. Χαρακτηριστική ως προς αυτό είναι η ασπίδα προστασίας που πρόσφερε ο ίδιος ο πρωθυπουργός λίγο πριν ανακοινώσει το δεύτερο lockdown του περασμένου Νοέμβρη: «Εάν θέλουν οι πολιτικοί μας αντίπαλοι να μας ασκήσουν

19. «Βουλή: Εγκρίθηκε η τροπολογία για το ακαταδίωκτο της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων – Αποχώρηση ΣΥΡΙΖΑ», kathimerini.gr, 22.4.2021 (<https://bit.ly/3BADCo2>).

Τα εμβόλια ως η μόνη ελπίδα απέναντι στο κακό...

Στην Ευρώπη, το εμβόλιο κοστίζει όσο ένα γεύμα, αντιθέτως στην Αφρική το εμβόλιο πωλείται στο κόστος του προκειμένου να αποφευχθούν οικονομικά εμπόδια στον εκτεταμένο εμβολιασμό του πληθυσμού. Τα εμβόλια έχουν ανεκτίμητη τιμή. Σώζουν ανθρώπινες ζωές, επιτρέπουν να ανοίξουν ξανά οι οικονομίες, αλλά εμείς τα πουλάμε στην τιμή ενός γεύματος [...]
Εσωτερικός μας στόχος ως εταιρεία είναι να παράγουμε 3 δισεκατομμύρια δόσεις αυτόν το χρόνο. Αυτές δεν είναι δόσεις για τους πλούσιους ή τους φτωχούς, δεν είναι δόσεις για το βορρά ή το νότο, είναι δόσεις για όλους.

Άλμπερτ Μπουρλά, διευθύνων σύμβουλος Pfizer²⁰

Από τις απαρχές ήδη της υγειονομικής κρίσης, η πίστη πως το πρόβλημα θα λυνόταν αποκλειστικά μέσω του εκτεταμένου εμβολιασμού απέκτησε κυρίαρχη διάσταση μέσα στη θεολογική ρητορική των κρατών και των ειδικών τους. Δεν υπήρξε, έστω ως υπόνοια, η διατύπωση μιας διαφορετικής διαδρομής για την αντιμετώπιση της εξάπλωσης της λοίμωξης, πέρα από την προσπάθεια δημιουργίας «τείχους ανοσίας» στον πληθυσμό αποκλειστικά μέσω του εμβολιασμού. Δεν είναι καθόλου τυχαίο, ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, τον Δεκέμβριο του '20, «εξάλειψε» από τον ορισμό της «ανοσίας της αγέλης» τη φυσική ανοσοποίηση μέσω μόλυνσης προς όφελος της ανοσοποίησης αποκλειστικά μέσω εμβολιασμού για να την επαναφέρει μετά από λίγες μέρες και να αποφύγει την όποια ενδεχόμενη «κατακραυγή» για την προμολόγηση των εμβολίων των μεγάλων φαρμακοβιομηχανιών.

Πέρα από τη γενική αυτή κατεύθυνση, από την άνοιξη του '21 το ζήτημα του γενικευμένου εμβολιασμού του πληθυσμού απέκτησε υλική υπόσταση μέσω των υπερπροβεβλημένων εμβολιασμών κρατικών αξιωματούχων και εργαζομένων στη βιομηχανία της υγείας. Είναι προφανές ότι οι μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες πίεσαν προς την κατεύθυνση της προμολόγησης των εμβολιασμών από το ξεκίνημα ήδη της «πανδημίας», με αποτέλεσμα να υπάρξει εκτόξευση των μετοχών τους και τα κέρδη τους, ειδικά μετά την ανακοίνωση της «επιτυχούς» λειτουργίας των εμβολίων, να κινούνται σε αστρονομικά επίπεδα.²¹ Αν στο παραπάνω προσθέσουμε το γεγονός ότι είναι αρκετά αμφίβολη η αποτελεσματικότητά τους (έτσι και αλλιώς οι έρευνές τους δείχνουν ότι οι εμβολιασμένοι υπάρχουν πιθανότητα και να νοσήσουν, αλλά και να μεταδίδουν τον sars-cov-2²²) σε βάθος χρόνου απέναντι στον ιό και ότι οι ειδικοί του κράτους μιλάνε και για τρίτη δόση του

20. «Επικεφαλής Pfizer: Ίσως χρειαστεί και τρίτη δόση του εμβολίου», huffingtonpost.gr, 15.4.2021 (<https://bit.ly/2TrPTu5>). «Μπουρλά: Και τρίτη δόση, και εμβολιασμός κάθε χρόνο για τον κορονοϊό», news247.gr, 14.5.2021 (<https://bit.ly/3kK4DPJ>).

21. Ανθή Κουτσομπου, «Ποιος βγάζει δισεκατομμύρια από τα εμβόλια κορονοϊού», news247.gr, 6.3.2021 (<https://bit.ly/36SOWXU>).

22. «Κορωνοϊός: Οι εμβολιασμένοι μεταδίδουν λιγότερο τον ιό ακόμη κι αν μολυνθούν», kathimerini.gr, 5.7.2021 (<https://bit.ly/2UxZfEH>).

εμβολίου²³ και παράλληλα θεωρούν δεδομένο ότι θα υπάρχει ανάγκη για εμβολιασμό κάθε χρόνο πλέον, τότε θα έπρεπε να προβληματίζει η συγκεκριμένη μεθοδολογία, που πλασάρεται μάλιστα και ως μονόδρομος...

Η κήρυξη ως «πανδημίας» της λοίμωξης της Covid-19, η διάχυση του φόβου από τα κράτη, η επιβολή των απαγορεύσεων με την ταυτόχρονη παρουσίαση των μαζικών εμβολιασμών ως αποκλειστικής λύσης, οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση να εκδώσει ειδικές άδειες προς τις 4 μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες-παραγωγούς των εμβολίων (Pfizer, Moderna, Astra-Zeneca, Johnson&Johnson). Είναι χαρακτηριστικό ότι αυτές οι άδειες εκδόθηκαν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος χωρίς να έχουν υπάρξει οι απαραίτητες κλινικές δοκιμές,²⁴ με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή να πραγματοποιείται σε παγκόσμιο επίπεδο η τρίτη φάση των κλινικών πειραμάτων. Είναι χαρακτηριστική η αιτιολόγηση που βρίσκουμε στον ιστότοπο της ευρωπαϊκής Επιτροπής: «Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκμεταλλεύονται πλήρως τις διατάξεις της ενωσιακής νομοθεσίας σχετικά με τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης προκειμένου να επιταχύνουν τη διαδικασία έγκρισης, ενώ παράλληλα βεβαιώνονται ότι αξιολογούνται πλήρως όλες οι απαιτήσεις που αφορούν την αποτελεσματικότητα, την ποιότητα και την ασφάλεια του εμβολίου».²⁵ **Ένα παγκόσμιο πείραμα σε εξέλιξη...**

Ένα ακόμα δεδομένο είναι η χρησιμοποίηση για πρώτη φορά πάνω στο ανθρώπινο σώμα της τεχνολογίας mRNA (με τα εμβόλια Pfizer και Moderna δηλαδή, αλλά και τα εμβόλια των Johnson και Astra-Zeneca λειτουργούν με παρόμοιο τρόπο), μιας τεχνολογίας γενετικής μηχανικής δηλαδή. Μιας τεχνολογίας, που έρχεται για πρώτη φορά να προγραμματίσει τα ανθρώπινα κύτταρα να παράγουν τα ίδια τμήμα του ιού και συγκεκριμένα την ακίδα του. Παρακάμφθηκαν δηλαδή με συνοπτικές διαδικασίες, στη βάση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, όλες εκείνες οι συζητήσεις και οι προβληματισμοί (που είχαν απασχολήσει την «επιστημονική» κοινότητα και όχι μόνο) αναφορικά με το ζήτημα της γενετικής μηχανικής και των πιθανών μελλοντικών συνεπειών που μπορεί να υπάρχουν για τον άνθρωπο, τα μη ανθρώπινα ζώα και το φυσικό περιβάλλον.

Ένα ακόμα σημείο που καθιστά ιδιαιτέρως προβληματική την ανάγνωση ως «μονόδρομου» τον (έμμεσα ή άμεσα) πριμοδοτούμενο από την κυριαρχία υποχρεωτικό εμβολιασμό είναι αυτό της ύπαρξης (σοβαρών ή όχι και τόσο) παρενεργειών και θανάτων που οφείλονται στα εμβόλια. Με πρόσβαση στον ιστότοπο της «Ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων αναφορών πιθανολογούμενων ανεπιθύμητων ενεργειών φαρμάκων»²⁶ του EMA, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ο αριθμός (μέχρι 3 Ιούλη) των θανάτων ή των περιπτώσεων ανθρώπων που δεν ανέκαμψαν μετά τον εμβολιασμό στην Ευρωπαϊκή Ένωση (χωρίς να περιλαμβάνεται το Ηνωμένο Βασίλειο) ανέρχεται σε 10.585 (5.380 Pfizer, 4.006 Astra-Zeneca, 1.010 Moderna και 189 Johnson). Ο αριθμός αυτός, πέρα από το γεγονός ότι είναι πολύ μεγάλος, δεν εμφανίζεται πουθενά στη δημοσιότητα. **Και εννοείται ότι δεν θα απαντήσουμε ποτέ το ελεεινό επιχείρημα περί σύγκρισης «ρίσκου» ή «οφέλους» από το εμβόλιο σε σχέση με τους κινδύνους από την Covid. Το επιχείρημα αυτό είναι τουλάχιστον χυδαίο, ειδικά όταν πάνω σε αυτό ακριβώς το ζήτημα της προστασίας της ανθρώπινης ζωής έχει στηθεί εδώ και 1,5 χρόνο η μεγαλύτερη επιχείρηση διάχυσης φόβου σε πλανητικό επίπεδο και παράλληλα η εγκαθίδρυση ενός διαρκούς πραξικοπήματος πάνω στις ζωές μας.**

Ας επιστρέψουμε λίγο στο ζήτημα της φυσικής ανοσοποίησης του πληθυσμού. Ο ντόπιος

23. «Μπουρλά: Και τρίτη δόση, και εμβολιασμός κάθε χρόνο για τον κορονοϊό», ό.π.

24. Οι οποίες μέχρι πρότινος πραγματοποιούνταν σε χώρες της Αφρικής ή της νοτιοανατολικής Ασίας, δείγμα του «ανθρωπισμού» αυτών των εταιριών και του ενδιαφέροντός τους για την υγεία των πληθυσμών...

25. «Ερωτήσεις και απαντήσεις: Άδεια κυκλοφορίας υπό όρους για εμβόλια κατά της COVID-19 στην ΕΕ», europa.eu (<https://bit.ly/3eIISfg>).

26. European database for suspected adverse drug reaction reports: <https://bit.ly/3eYW8wL>.

αρχιερέας του υγειονομικού πραξικοπήματος και ερασιτέχνης ψάλτης της εκκλησίας Σωτήρης Τσιόδρας, σε ομιλία του στην Ακαδημία Αθηνών τον περασμένο Απρίλη,²⁷ ανέφερε ότι, στο τέλος Δεκεμβρίου του 2020, 10% του πληθυσμού στον ελλαδικό χώρο είχε ανοσία στον ιό. Να αναφέρουμε ότι τα «κρούσματα» μέχρι και τις 31.12.2020 ήταν 138.850.²⁸ Στις 7.7.21, οι υποθέσεις ανθρώπων που έχουν βρεθεί θετικοί στον κορωνοϊό είναι συνολικά 430.960. Αν κάνουμε, με πολύ πρόχειρο τρόπο, αναγωγή θα δούμε ότι είναι σχεδόν 3 φορές πάνω από εκείνη τη μέτρηση του Δεκεμβρίου του '20. Ακολουθώντας το σκεπτικό του «ειδικού των ειδικών» λοιπόν, θα μπορούσαμε να εκτιμήσουμε το ποσοστό φυσικής ανοσίας του πληθυσμού σε πάνω από 30%. Ακόμα και αν είναι πολύ μικρότερο το ποσοστό (και εσφαλμένη η δική μας εκτίμηση), αν προσθέσουμε σε αυτό (σίγουρα πάνω από 20%) και το ποσοστό του 46,3% των πλήρως εμβολιασμένων²⁹ ενήλικων, τότε φθάνουμε κοντά (αν δεν το έχουμε ξεπεράσει ήδη) στο εξαγγελθέν ποσοστό του 70% για να «χτιστεί το τείχος ανοσίας». Το γεγονός βέβαια ότι ασκείται τόσο μεγάλη πίεση επικοινωνιακά/θεσμικά/πολιτικά σε σχέση με τον εμβολιασμό, ενώ φαίνεται ότι έχει υπάρξει ένα αρκετά σοβαρό ποσοστό ανοσοποίησης στον πληθυσμό, θα έπρεπε να προβληματίσει ακόμα περισσότερο αναφορικά με τις στοχεύσεις της «επιχείρησης ελευθερίας».

Σε όλη την παραπάνω επιχειρηματολογία θα έπρεπε να προστεθεί και το γεγονός ότι φαίνεται να έχει εξαφανιστεί από τον «δημόσιο διάλογο» το ζήτημα της ανακάλυψης ή ανάπτυξης κάποιου είδους φαρμάκου απέναντι στην Covid, κάτι που σαφέστατα πριμοδοτεί την αποκλειστική «προσήλωση» στη «σωτηρία» μέσω του εμβολιασμού. Πέρα από το γεγονός ότι υπάρχουν διάφορες θεραπείες (πειραματικές ή όχι), που εφαρμόζονται σε νοσούντες, έχουν υπάρξει μελέτες που δείχνουν ότι η θεραπεία με μονοκλωνικά αντισώματα³⁰ (και παρόλο που είναι και αυτό πειραματικό/βιοτεχνολογικό φάρμακο) φαίνεται να εμποδίζει σε μεγάλο βαθμό τη διασώληνωση ή τον θάνατο. Φυσικά, η τιμή των συγκεκριμένων φαρμάκων παραμένει υψηλότατη (άλλο ένα πεδίο κερδοφορίας για τις φαρμακομαφίες). Για να κατανοήσουμε βέβαια γιατί υπήρξε πολύ μεγαλύτερη εστίαση από τις φαρμακευτικές στα εμβόλια σε σχέση με τα φάρμακα, αρκεί να αναφέρουμε ότι η αγορά των νοσούντων από Covid-19 είναι ασύγκριτα μικρότερη από αυτή των εμβολίων, που είναι στην πραγματικότητα ο μισός πλανήτης...

Αν μετατοπίσουμε ελαφρώς την κουβέντα στον τομέα της οικονομίας, τότε θα μπορούσαμε να αναγνωρίσουμε στην αγορά των εμβολίων αυτό που ορίζεται ως ολιγοπωλιακός ανταγωνισμός. Μια αγορά δηλαδή, όπου λίγες εταιρείες, με τους δικούς τους ανταγωνισμούς, διαμορφώνουν την προσφορά και σε μεγάλο βαθμό τη ζήτηση (μέσω της επιρροής στα κράτη και τους οργανισμούς υγείας). Αυτός ο ανταγωνισμός έχει ως συνέπεια να παρατηρούμε φαινόμενα όπως αυτό της πριμοδότησης του ενός εμβολίου έναντι του άλλου (βλ. Pfizer έναντι Astra-Zeneca), τη στιγμή που και τα δύο εμβόλια έχουν εξίσου υψηλό αριθμό καταγεγραμμένων παρενεργειών (που φθάνουν μέχρι τον θάνατο).³¹ Αυτός ο ανταγωνισμός μπορεί να «διαβαστεί» και με το γεγονός ότι η μια εταιρεία είναι αμερικανικών συμφερόντων και η άλλη αγγλικών, με τον αντίστοιχο ανταγωνισμό στο μοίρασμα της αγοράς. Στην ευρωπαϊκή αγορά (με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο, που χρησιμοποιήθηκε σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό το Astra-Zeneca), το εμβόλιο της Pfizer έχει κυριαρχήσει και εξαιτίας του Brexit και των συνεπειών που έχει επιφέρει. Μια άλλη παράλληλη ανάγνωση είναι η πριμοδότηση των mRNA εμβολίων σε σχέση είτε με άλλου τύπου εμβόλια είτε

27. «Τσιόδρας: Ένας στους 10 Έλληνες είχε ανοσία στον κορωνοϊό το τέλος του 2020», news247.gr, 6.4.2021 (<https://bit.ly/3wSwe3O>).

28. Worldometer: <https://bit.ly/3zi7SSA>.

29. «Covid-19 | Στατιστικά δεδομένα εμβολιασμού»: <https://emvolio.gov.gr/vaccinationtracker>. «Εμβολιασμός COVID-19 στην Ελλάδα»: <https://greeceinfigures.com/emvolia>.

30. «Ε.Ε.: Μεταξύ Αυγούστου και Οκτωβρίου αναμένεται η θεραπεία μονοκλωνικών αντισωμάτων», kathimerini.gr, 3.6.2021 (<https://bit.ly/2W6qzdG>).

31. <https://dap.ema.europa.eu/analytics/saw.dll?PortalPages>

με άλλα εμβόλια που δεν έχουν λάβει έγκριση από τον ΕΜΑ.

Και αν όλα τα παραπάνω δεν φαίνονται ιδιαίτερα πειστικά για να είναι κάποιος επιφυλακτικός απέναντι στα εμβόλια, τότε μια απλώς ενστικτώδης παρατήρηση θα έφτανε για να αμφισβητήσει κάποιος την επιβολή του μαζικού εμβολιασμού: Το γεγονός ότι πιέζει αφόρητα προς αυτή την κατεύθυνση το σύνολο του κρατικού/εξουσιαστικού φάσματος, της αριστεράς (κοινοβουλευτικής και μη συμπεριλαμβανομένης), των μεγάλων και όχι μόνο αφεντικών, του παπαδαριού («το εμβόλιο είναι το δώρο του θεού»³²), των διάφορων «influencers» και λοιπών σκουπιδιών του θεάματος...

Η πιο ακραία όμως έκφραση της «επιχείρησης ελευθερίας» είναι η ειλημμένη απόφαση του ελληνικού κράτους (και όχι μόνο αυτού) να προχωρήσει στον υποχρεωτικό εμβολιασμό. Αυτό είναι το οριακό σημείο, στο οποίο κορυφώνεται (μέχρι στιγμής) το εν εξελίξει υγειονομικό πραξικόπημα. Είναι το οριακό εκείνο σημείο, το οποίο αποφάσισε να υπερβεί η εξουσία και να «νομιμοποιήσει» εκ νέου τις υποχρεωτικές ιατρικές πράξεις, κάτι που είχε αφεθεί ιστορικά πίσω στο παρελθόν. Είναι το σημείο εκείνο όπου ο πολιτισμός του κράτους και του κεφαλαίου βρίσκει τη συγγενική του ρίζα στις ναζιστικές πρακτικές...

Παρ' όλα αυτά, είναι αρκετά λογικό κάποιος άνθρωπος να επιλέξει να εμβολιαστεί. Πέρα από την αδυσώπητη κυριαρχική πίεση, είναι εύλογος τόσο ο φόβος των ανθρώπων για την υγεία τους, ειδικά μετά από τόσους μήνες διαρκούς διάχυσης του τρόμου προς την κοινωνία, όσο και η αγωνία να νιώσει ο οποιοσδήποτε ανακουφισμένος/-η μετά από τόση πίεση. Ειδικά ο φόβος απέναντι στον θάνατο είναι αυτό που έχει δομήσει έναν από τους πιο καταπιεστικούς μηχανισμούς στην ιστορία της ανθρωπότητας, τη θρησκεία (μαζί με τις εκκλησίες της). Η ανασφάλεια που μπορεί να αισθάνεται ο καθένας ή η καθεμία απέναντι στον ιό είναι απόλυτα σεβαστή. Πέρα όμως από τα πρωτογενή αυτά αντανακλαστικά, που μπορεί να οδηγήσουν στην επιλογή του εμβολιασμού, είναι απαραίτητο να αναγνωριστεί και να επικοινωνείται τι συμπυκνώνει και τι συνιστά ως διαδικασία, ο μαζικός εμβολιασμός και η κυρίαρχη/κεντρική θέση που έχει στους κρατικούς σχεδιασμούς. Αν δεν αναγνωριστεί αυτή η κεντρικότητα, τότε σαφώς υπάρχει δυσκολία στο να μπορέσει να δημιουργηθεί ένα πεδίο επικοινωνίας και αντίστασης απέναντι στην επέλαση του ολοκληρωτισμού.

Η πειραματική φύση των εμβολίων, η εισαγωγή της τεχνολογίας του mRNA, τα ασύλληπτα κέρδη των εταιριών/φαρμακομαφιών, η προπαγάνδισή του εμβολίου ως «μοναδικής ελπίδας σωτηρίας», ο επιχειρούμενος υποχρεωτικός εμβολιασμός, οι σοβαρές παρενέργειες και οι θάνατοι από τα εμβόλια, με τον ταυτόχρονο κυριαρχικό εκβιασμό, αποτελούν για εμάς τους λόγους για τους οποίους δομείται ως θέση μάχης η άρνηση απέναντι στην «επιχείρηση ελευθερίας» και ως σημείο επικοινωνίας και ιχνηλάτησης του αμοιβαίου προβληματισμού με άλλα κοινωνικά κομμάτια, που έχουν μια προοδευτική αμφιβολία απέναντι στη συγκεκριμένη κρατική επιβολή (και όχι προφανώς τους χριστιανοταλιμπάν και αυτούς που θεωρούν ότι μας «τσιπάρουν»). Ένα πεδίο, στο οποίο επιθυμούμε να ανιχνεύσουμε τις χαραμάδες εκείνες, στις οποίες διαρρηγνύεται η συναίνεση, που τόσο βίαια επιχειρείται να αποσπαστεί.

32. Ιερά Σύνοδος προς τους πιστούς «Κάντε το εμβόλιο, είναι το δώρο του θεού» <https://bit.ly/2Ttzb-Kl>

Όταν έκλαψε ο Ντουρούτι

ή αλλιώς κάποια λίγα σχόλια για τη συστράτευση κομματιών
του ανταγωνιστικού κινήματος με τις κρατικές αφηγήσεις

*Τα εμβόλια φέρνουν την ανθρωπότητα μπροστά σε έναν καθρέφτη,
όπως ελάχιστα ιστορικά γεγονότα μπορούν να το κάνουν. Η παραγωγή τους
αποτελεί ένα προμηθεϊκό επίτευγμα, για το οποίο υποκλινόμαστε μπροστά
στην επιστημονική κοινότητα. Από τη στιγμή όμως που κάποιος Προμηθέας αποφασίζει
να προσφέρει τη φωτιά, μέχρι αυτή να φτάσει στον προορισμό της, υπάρχουν πολλά εμπόδια.*

Άρης Χατζηστεφάνου³³

Από τις πρώτες μέρες του ξεσπάσματος της «πανδημίας» υπήρξε ένα αρκετά μεγάλο «μούδιασμα» σε όλο το φάσμα της αριστεράς και σε μεγάλο κομμάτι του αντιεξουσιαστικού χώρου αναφορικά με τη θέση που θα έπρεπε να κατατεθεί μπροστά σε μια τόσο παράξενη και καινοφανή συνθήκη. Κάτι το οποίο ήταν αρκετά λογικό, αφού όλοι και όλες προσπαθούσαμε να αντιληφθούμε το μέγεθος της απειλής και να σκεφτούμε τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαμε να κινητοποιηθούμε. Στην πρώτη καραντίνα, πολλές συνελεύσεις σταμάτησαν, οι αυτοοργανωμένοι χώροι και οι καταλήψεις, ως επί το πλείστον, άδειασαν και το κίνημα παρακολουθούσε σχετικά αμήχανο τις εξελίξεις, πέρα από κάποια λιγοστά τμήματα του χώρου που προσπάθησαν, μέσα στις πρωτόγνωρα δύσκολες συνθήκες, να παραμείνουν στο δρόμο.

Όλη αυτή την περίοδο που βιώνουμε την «υγειονομική κρίση», η αριστερά όχι μόνο δεν αμφισβήτησε τις κεντρικές πολιτικές επιλογές του ελληνικού κράτους, αλλά βρέθηκε εκεί να παρέχει την απαιτούμενη συναίνεση για να εγκαθιδρυθεί το υγειονομικό πραξικόπημα. «Θα λογαριαστούμε μετά», έλεγαν όλα τα κόμματα και κομματίδια της αριστεράς, όταν ο σύγχρονος ολοκληρωτισμός εξαπλωνόταν και αποικιοποιούσε κάθε τομέα της κοινωνικής ζωής. Αυτό συνεχίζει να συμβαίνει μέχρι και σήμερα, ενώ ο λογαριασμός μεγαλώνει με γεωμετρική πρόοδο. Και η αριστερά συνεχίζει να στηρίζει το σύνολο των κυριαρχικών επιλογών. Σε στιγμές μάλιστα, ξεπέρασε και σε πλειοδοσία μέτρων ακόμα και τους επίσημους κρατικούς αξιωματούχους: Διατυπώσεις και αιτήματα για σκληρότερη και πιο παρατεταμένη καραντίνα, πλήρης αφομοίωση και αναπαραγωγή του λόγου των ειδικών του κράτους, και φυσικά συστράτευση και συναίνεση ακόμα και στο ζήτημα του υποχρεωτικού εμβολιασμού, όπου απλώς διαφοροποιείται από το «μαστίγιο» του κράτους μέσω του «καρότου» της «πειθούς» της αρθρογραφίας της.

Ο όποιος αντιπολιτευτικός λόγος, εξαντλήθηκε σε μια κριτική για περισσότερα λεφτά στο ΕΣΥ, για δημιουργία ΜΕΘ, για περισσότερα λεωφορεία και φυσικά «εμβόλια για όλο τον λαό», φθάνοντας στην πιο «ριζοσπαστική» του εκδοχή, στην επίταξη νοσοκομειακών κλινών, χωρίς φυσικά να υπονοείται κάποιος επαναστατικός μετασχηματισμός της κοινωνίας που θα κοινωνικοποιήσει τα πάντα, ακόμα και τις δομές υγείας. Η αριστερά δεν μπήκε ποτέ στον κόπο να αμφισβητήσει

33. Α.Χατζηστεφάνου, «Εμβολιάσου ρε, τι σου ζητάμε;», info-war.gr (<https://bit.ly/3xVoTSi>).

τον πυρήνα των κυριαρχικών επιλογών και επιδόθηκε απλώς σε ασκήσεις νομιμοφροσύνης και «σοβαρότητας», γκρινιάζοντας (χαμηλόφωνα) για τον περιορισμό του δικαιώματος στη διαδήλωση του Πολυτεχνείου. Ποια μπορεί να ξεχάσει άραγε την, κατά το υγειονομικό πρωτόκολλο των ειδικών, τήρηση των αποστάσεων στις συγκεντρώσεις και πορείες του ΚΚΕ; Η αριστερά, με τον πιο λαμπρό τρόπο, ήρθε για άλλη μια φορά να αποδείξει (προς όσους και όσες ακόμα εθελοτυφλούν) τη συνθηκολόγησή της.

Και πίσω ακριβώς από την αριστερά, στοιχήθηκε για άλλη μια φορά εκείνο το κομμάτι του «χώρου» που θέλει να παρουσιάσει ένα «σοβαρό» και «υπεύθυνο» πρόσωπο. Είναι το ίδιο εκείνο κομμάτι, που διατυμπάνισε, μετά τον Δεκέμβρη του 2008, ότι η εξεγερτικότητα έδειξε τα όριά της, οπότε και χρειάζεται να δημιουργηθεί μια «οργανωμένη» έκφραση των αναρχικών (μέσω πολιτικών οργανώσεων και ομοσπονδιών) για να προωθήσει τον επαναστατικό μετασχηματισμό. Το ίδιο κομμάτι, που μαζί με κάποιες συλλογικότητες που αναμασούν τον λόγο του ΚΚΕ, στήριξαν το «λαογέννητο ΟΧΙ», συμμετέχοντας στο δημοψήφισμα του 2015. Αυτό το κομμάτι λοιπόν, εν μέσω υγειονομικής κρίσης, δεν αμφισβήτησε ούτε στο ελάχιστο τις κρατικές προσταγές. Αντίθετα επέλεξε να συναινέσει διά μέσου της σιωπής στα lockdown και τις απαγορεύσεις, να μην πάρει θέση απέναντι στους κυριαρχικούς εκβιασμούς και να ζητάει, με τη σειρά του, περισσότερο κράτος και ενίσχυση του ΕΣΥ. Ακόμα και σήμερα, αναγράφεται στις αφίσες για τις εκδηλώσεις η προτροπή για τήρηση των μέτρων. Όχι κάποιων μέτρων φροντίδας που έχουν αποφασιστεί με συλλογικό και αυτοοργανωμένο τρόπο (γιατί θα είχαν εξηγηθεί ως τέτοια), αλλά τήρηση των μέτρων που έχουν αποφασίσει οι ειδικοί, έτσι ώστε να παρουσιαστούν ως «υπεύθυνοι» απέναντι σε κάποια αφηρημένη κοινωνική συνείδηση...

Αυτή η συνθηκολόγηση μπορεί να εξηγηθεί και μέσα από κινηματικά γεγονότα. Η εκκωφαντική σιωπή κομματιών του χώρου μετά τα εξεγερτικά γεγονότα της διαδήλωσης οργής της Νέας Σμύρνης εδράζεται στο γεγονός, ότι όλους τους προηγούμενους μήνες δεν είχαν αρθρώσει ούτε λέξη απέναντι στις κρατικές πολιτικές των απαγορεύσεων, με συνέπεια να αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις κοινωνικές διεργασίες και την εξελισσόμενη οργή απέναντι στην αστυνομία, που εκφράστηκε με τρόπο που είχαμε να δούμε χρόνια στις 9.3.2021. Το γεγονός ότι η αστυνομία λειτουργούσε ως υγειονομικός ελεγκτής και συνεπαγόμενα ως κατασταλτικός μηχανισμός και μηχανισμός προστίμων «παραβίασης» των μέτρων Covid δεν χωρούσε στο αναλυτικό σχήμα «ενάντια στην πανδημία». Στην άλλη όψη του νομίσματος, η ελάχιστη συμμετοχή κόσμου στη διαδήλωση για την ψήφιση του αντεργατικού νομοσχεδίου δημιούργησε ερωτήματα γύρω από αυτή. Όμως διατάξεις που ψηφίστηκαν εκείνη την ημέρα (για υποχρεωτικές υπερωρίες π.χ.) αποτελούσαν ζοφερή πραγματικότητα για την πλειοψηφία των εργαζομένων, που το προηγούμενο διάστημα ήταν αναγκασμένοι να εργάζονται στο σπίτι υπό το καθεστώς τηλε-εργασίας. Η συνθήκη όπου ένας άνθρωπος ήταν αναγκασμένος να παραμένει έγκλειστος στο σπίτι του για να δουλεύει, υπό το άγρυπνο ψηφιακό βλέμμα του αφεντικού και μετά να μην μπορεί να βγει έξω λόγω απαγόρευσης κυκλοφορίας, καθιστά την υπερωριακή εργασία του νέου νομοσχεδίου μια «βόλτα στο πάρκο». Και η συνθήκη της τηλε-εργασίας ή της τηλε-εκπαίδευσης που επέβαλλε η καραντίνα δεν αμφισβητήθηκε ποτέ ριζικά...

Η εξήγηση που (δεν) δίνεται έχει να κάνει με τη βαθιά πίστη και στον λόγο των ειδικών και των τεχνοεπιστημονικών ιερατειών και το μόνο επιχείρημα που αρθρώθηκε έχει να κάνει με αυτήν ακριβώς την εμπιστοσύνη στα λεγόμενα των ειδικών. «Αφού οι επιστήμονες το λένε, κάπως έτσι θα είναι». Η επιστήμη στον καπιταλισμό δεν είναι ουδέτερη. Ποτέ δεν ήταν. Υπηρετούσε και υπηρετεί τις κυρίαρχες ελίτ. Αυτό όμως φαίνεται να μη γίνεται κατανοητό από αυτά τα τμήματα και έτσι τελειώνει βολικά μάλλον η κουβέντα, χωρίς να χρειάζεται η εντονότερη και σε βάθος έρευνα γύρω από τα ζητήματα που έχουν θέσει οι εξουσίες. Ακόμα και η πρωτογενής και ενστικτώδης αμφισβήτηση της κρατικής πολιτικής και των επιταγών των αφεντικών ατόνησε ιδιαίτερα όλον αυτό τον ενάμισι χρόνο.

Τα αιτήματα για περισσότερα νοσοκομεία, μεγαλύτερο αριθμό ΜΕΘ και προσλήψεις γιατρών και όχι μπάτσων είναι σωστά και δίκαια «αιτήματα» για κάθε προοδευτικό άνθρωπο. Όμως ταυτόχρονα δεν είναι αιτήματα που διατυπώθηκαν σε μια ουδέτερη στιγμή ή προέκυψαν από μια διαδικασία στη βάση της κοινωνίας, αλλά περισσότερο διατυπώθηκαν για να υπάρξει μια διαφοροποίηση με τον κυβερνητικό λόγο, μιας και στην πραγματικότητα δεν αμφισβητήθηκε σε καμία περίπτωση ο πυρήνας των κρατικών επιλογών και ως εκ τούτου ο λόγος αυτός καθίσταται, στην καλύτερη περίπτωση, άνευρος, άσφαιρος και αντιπολιτευτικός. Συνεχίζεται να εκφράζεται ακόμα και σήμερα με αιτηματικό τρόπο η ενίσχυση του ΕΣΥ,³⁴ του κάθετα και κεντρικά από το κράτος οργανωμένου συστήματος δημόσιας υγείας δηλαδή. Ο στερεοτυπικός λόγος για την ενίσχυση του ΕΣΥ δεν περιλαμβάνει καν, μια στοιχειώδη κριτική για τα χαρακτηριστικά του και τη λειτουργία του. Σκόπιμα «παραλείπεται» να αναφερθεί κάποια πρόταση, που να έχει μια οραματική έστω αναφορά στην «από τα κάτω» οργάνωση της κοινωνίας, όπως θα μπορούσε να είναι, για παράδειγμα, η δημιουργία και εξάπλωση πρωτοβάθμιων δομών υγείας, που θα έχουν αναφορά στις κοινότητες.

Και όσο περισσότερο βαθαίνουν οι κρατικοί εκβιασμοί τόσο περισσότερο συναινούν τα κόμματα της αριστεράς, αλλά και αντιεξουσιαστικές συλλογικότητες. Συνομολογούν στο πλάι του κράτους ότι μόνο μέσω του εμβολιασμού θα αντιμετωπιστεί η υγειονομική κρίση, ενώ δεν λένε κουβέντα για τα νέα διατάγματα με τα οποία, ο εμβολιασμός λαμβάνει σταδιακά υποχρεωτικό χαρακτήρα. Οι «υπέρμαχοι των δικαιωμάτων» σιωπούν μπροστά στην υποχρεωτικότητα μιας ιατρικής πράξης. Αυτό το αυτονόητο, αναφαίρετο (παλιά) και κατεκτημένο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του ανθρώπινου σώματος (που αναδείχθηκε από τις φεμινιστικές οργανώσεις του παρελθόντος) χάνεται με τα κρατικά διατάγματα χωρίς να αρθρώνεται ούτε επίφαση αντίλογου.

Ο κατάλογος των εκβιασμών στους οποίους έχουν συναινέσει αποδεικνύεται, δυστυχώς, πολύ μεγάλος. Η ευκολία με την οποία χρησιμοποιήθηκε η λέξη «ψεकाσμένοι» για όσες και όσους διατύπωσαν διαφωνίες και αρνήσεις απέναντι στους κρατικούς εκβιασμούς ξεπέρασε σε επαναληψιμότητα τα λόγια των κρατικών αξιωματούχων. Ένας βολικός και εύκολος τρόπος, βγαλμένος από το manual του σταλινισμού, για να ξεμπερδεύουν σχετικά εύκολα (ή έτσι νομίζουν) με τους «πολιτικούς τους αντιπάλους»...

Οι «ήρωες» της καραντίνας, οι υγειονομικοί εργαζόμενοι στη βιομηχανία της υγείας, μετατρέπονται σήμερα χωρίς κανένα ενδοιασμό στην επαγγελματική κατηγορία πάνω στην οποία που ασκείται το μέτρο της υποχρεωτικότητας του εμβολιασμού. Και εκεί που υπήρχαν πανό με το σύνθημα «αλληλεγγύη στους υγειονομικούς», αποδεικνύεται το λαϊκιστικό περιεχόμενο που έδιναν αυτοί που κράταγαν αυτά τα πανό και οργάνωναν συγκεντρώσεις, μιας και σήμερα ζητούν στα social media τον υποχρεωτικό εμβολιασμό τους. Τέλος, υπάρχει σαφής διατύπωση σε ιστότοπο που εξετάζει «τα γεγονότα από τη σκοπιά της βάσης» η οποία επιδιώκει και προωθεί την «ηθική και πολιτική απομόνωση όσων αρνούνται τον εμβολιασμό».³⁵ Ο tempora, o mores...

Και αν το επιχείρημα του σεβασμού στον λόγο της επιστήμης αμφισβητηθεί, τότε επιστρατεύεται και το τελικό και ακαταμάχητο «επιχείρημα»: Αυτό της χρονομηχανής του Ντουρούτι. Το 2015, οι ίδιοι «κύκλοι» έλεγαν ότι οι Ισπανοί αναρχικοί έκλεισαν το μάτι στους σοσιαλδημοκράτες στις εκλογές του 1936 και, με μια φαντασιακή προβολή στο μέλλον, ο Ντουρούτι θα ψήφιζε «όχι» στο δημοψήφισμα, μιας και αυτό θα εξέφραζε τα συμφέροντα των φτωχών. Στο 2021, ο Ντουρούτι θα επέλεγε την πολιτική του μαζικού εμβολιασμού...

34. Για όποια και όποιον επιθυμεί να διαβάσει μια ενδιαφέρουσα αντιεξουσιαστική προσέγγιση σε σχέση με το ζήτημα, θα μπορούσε να διαβάσει την μπροσούρα της «Συνέλευσης για την υγεία», που είχε γραφτεί το 2011: <https://bit.ly/3iAKysi>.

35. Θανάσης Κοσμόπουλος, «Πιστοποιητικά επιβολής, αποκλεισμών και διακρίσεων...», [alerta.gr](https://bit.ly/2Ux6OLS), 10.6.2021 (<https://bit.ly/2Ux6OLS>).

Υποχρεωτικοί εμβολιασμοί, Πιστοποιητικά υγειονομικών φρονημάτων και κοινωνικοί διαχωρισμοί

Οι νέοι εκβιασμοί και οι περιφράξεις του «ανοίγματος», αποτελούν την άλλη όψη της φρίκης του «εγκλεισμού» και των lock-down

[...] Αναγκαστικά θα έχουν μια διαφορετική μεταχείριση οι εμβολιασμένοι από τους μη εμβολιασμένους. [...] Η δεύτερη κατηγορία είναι η «πονηρή» κατηγορία που σκέφτεται «...άσε τα άλλα παιδιά θα κάνουν τα εμβόλια και θα επωφεληθώ εγώ την ανοσία της αγέλης που θα δημιουργηθεί». Αυτοί λέγονται «λαθρεπιβάτες της ζωής».

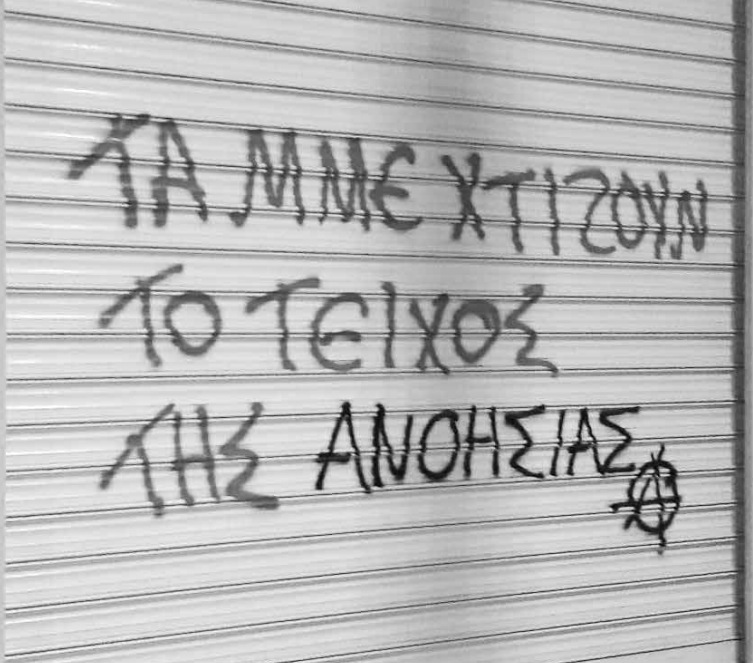
Χρ. Χατζηχριστοδούλου, καθηγητής Υγιεινής Επιδημιολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, μέλος της επιτροπής των ειδικών³⁶

Στις αρχές Μάη 2021, άρθηκαν οι περισσότεροι περιορισμοί, που είχαν επιβληθεί εξαιτίας του εξάμηνου lockdown που προηγήθηκε. Η εξαγγελία του ανοίγματος συνοδεύτηκε από την κατάργηση της υποχρεωτικότητας αποστολής SMS για τη δικαιολόγηση των αποδεκτών από το κράτος μετακινήσεων και συρρικνώθηκε το ωράριο απαγόρευσης της κυκλοφορίας. Το άνοιγμα αυτό υπαγορεύτηκε από την ανάγκη για την επανεκκίνηση διάφορων κλάδων της οικονομίας που σχετίζονται με την εστίαση και τον τουρισμό, που αποτελεί τη «βαριά βιομηχανία της χώρας» με το 1/4 του ΑΕΠ.

Όλο αυτό το διάστημα, «βομβαρδιζόμαστε» με ειδήσεις (στον έντυπο/ηλεκτρονικό/ψηφιακό Τύπο) για την επαναφορά σε κάτι που θυμίζει την πάλαι ποτέ κανονική ζωή, τη λεγόμενη «κανονικότητα»: «Άνοιγμα», χαλάρωση των μέτρων, αύξηση των δραστηριοτήτων, «αποσυμπίεση» από την «κούραση» του λοκντάουν κ.λπ. Και όλο αυτό παρουσιάζεται προπαγανδιστικά ως η διαδικασία μέσω της οποίας «θα πάρουμε πίσω τις ζωές μας», με απαραίτητα «όπλα» φυσικά, αυτά που μας προσφέρει το κράτος: Τα self-test, τα υγειονομικά διαβατήρια και φυσικά –πρώτα και κύρια– τα εμβόλια. Το κράτος μας παραχωρεί πίσω λίγη από την «ελευθερία» που μας είχε στερήσει και αυτό παρουσιάζεται ως λόγος χαράς, ευτυχίας και ξεγνοιασιάς, τη στιγμή που δομείται μια νέα δυστοπική «νέα κανονικότητα».

Τι συμβαίνει όμως στην πραγματικότητα με το άνοιγμα; Καταρχήν, δεν έχουν αρθεί όλοι οι περιορισμοί και οι απαγορεύσεις. Αυτό γίνεται σταδιακά (και όχι σε απόλυτο βαθμό, μιας και πρέπει να επικρέμεται η απειλή της επιστροφής στη συνθήκη των περιορισμών και απαγορεύσεων) και αποτελεί τακτική της κυριαρχίας έτσι ώστε κάθε ξεροκόμματο αποσυμπίεσης να θεωρείται από τους υπηκόους ως ευεργέτημα. Ο φόβος επαναφοράς των μέτρων, τα τοπικά λοκντάουν και η θέση «ότι δεν έχουμε ξεμπερδέψει ακόμα με την πανδημία» αφήνουν ορθάνοιχτο το παράθυρο στην επαναφορά νέων απαγορευτικών πολιτικών, εφόσον το κράτος παρουσιάσει ότι αυτές κρίνονται αναγκαίες. Είναι πρόσφατο άλλωστε και το περσινό καλοκαιρινό παράδειγμα, όταν οι αρχές

36. «Να έχουν προνόμια οι εμβολιασμένοι λέει ο Χατζηχριστοδούλου», tanea.gr, 11.5.2021 (<https://bit.ly/3wPeFBH>).

είχαν τη δυνατότητα να επέμβουν σημειακά και να ορίσουν περιορισμούς σε μια περιοχή, για να αντιμετωπίσουν πιθανή αύξηση των κρουσμάτων σε αυτήν, ενώ το ίδιο συμβαίνει και φέτος με την εφαρμογή επιτρεπτού ωράριου κυκλοφορίας στη Μύκονο.³⁷

Ο εμβολιασμός –ως κομβική πτυχή της κυριαρχικής στρατηγικής– λοιπόν και το «πράσινο υγειονομικό διαβατήριο» που τον συνοδεύει, θα αποτελούν κορυφαίο εργαλείο, στο πέρασμα σε μια συνθήκη πανοπτικού ψηφιακού ελέγχου, όπου το κράτος θα

επιτηρεί κάθε τομέα της καθημερινής ζωής: Από την εργασία ως τη μετακίνηση και από την άσκηση ως τη διασκέδαση, με αποκορύφωμα την καταγραφή του ατομικού υγειονομικού μας ιστορικού. Κάθε δραστηριότητα θα είναι ελέγξιμη και μετρήσιμη και ως εκ τούτου το κράτος θα αποφασίζει αν θα είναι προσπελάσιμη –και σε τι βαθμό– για τους «απειθαρχους» και «αρνητές» των προσταγών του. Το επόμενο βήμα μετά τον έλεγχο είναι η καταγραφή των δεδομένων σε ψηφιακή μορφή, ο διαμοιρασμός τους ανάμεσα σε εταιρείες (βλ. Palantir³⁸) και υπηρεσίες (υπηρεσία πολιτικής προστασίας, αστυνομία, διάφορα υπουργεία κ.λπ.) και η εφαρμογή αλγορίθμων (βλ. Αλγόριθμος EVA πέρυσι για το άνοιγμα του τουρισμού³⁹) για την ταξινόμηση, την αρχειοθέτηση δεδομένων και την ανάλυση συμπεριφορών (πολιτικών, οικονομικών, επιλογές διασκέδασης κ.λπ.). Η βιοπολιτική σε μια άκρως φουτουριστική εκδοχή.

Ο εμβολιασμός και η έκδοση του «πράσινου υγειονομικού πιστοποιητικού» έχουν τόσο κεντρική θέση στην κρατική στρατηγική που με βάση αυτόν οργανώνονται όλοι οι κυριαρχικοί εκβιασμοί προς κάθε κατεύθυνση: Από την αφόρητη επικοινωνιακή και θεσμική πίεση για να προχωρήσει το εμβολιαστικό πρόγραμμα μέχρι τις απειλές προς εργαζόμενους/-ες σε διάφορους επαγγελματικούς κλάδους και φυσικά τον εξαγγελθέντα υποχρεωτικό εμβολιασμό⁴⁰ για συγκεκριμένες (προς το παρόν) εργασιακές ομάδες. Η κεντρικότητα αυτή επιχειρείται να δημιουργήσει ένα τετελεσμένο αναφορικά με το νομικό κομμάτι, αλλά ταυτόχρονα να δημιουργήσει τους όρους για να υπάρξει ένα είδος κοινωνικού αυτοματισμού, που θα αναπαράγεται κοινωνικά σε μεγάλη έκταση και που, σε δεύτερο χρόνο, θα αυξάνει την κοινωνική, πλέον, πίεση σε όσους και όσες δεν έχουν εμβολιαστεί.

Το κράτος (με την «επιχείρηση ελευθερία») ξεδιπλώνει έναν σχεδιασμό που έρχεται να επέμβει στις περισσότερες δραστηριότητες της κοινωνικής ζωής: Στον τομέα της εργασίας, όπου –πέρα από τους/τις εργαζόμενους/-ες που δουλεύουν στους τομείς που ο εμβολιασμός κατέστη υποχρεωτικός–, θα είναι πλέον πολύ πιο εύκολο για τα αφεντικά να εκβιάσουν, με τη σειρά τους, εργαζόμενους/-ες για εμβολιασμό ή να μην προσλαμβάνουν νέους εργαζόμενους αν δεν μπορούν να αποδείξουν ότι έχουν συμμετάσχει στο εμβολιαστικό πρόγραμμα. Από εκεί και πέρα, οι μετακινήσεις ή τα ταξίδια γίνονται υπερβολικά δύσκολα, ενώ η διασκέδαση ή πρόσβαση σε κλει-

37. «Μύκονος: Άρχισε η εφαρμογή των μέτρων, αντιδρά η τοπική αρχή», kathimerini.gr, 17.7.2021 (<https://bit.ly/2Tu40Pc>).

38. «Τι γυρεύει η εταιρεία Palantir Technologies στην Αθήνα; Η συνεργασία της με την ελληνική κυβέρνηση...», tvxs.gr, 3.1.2021 (<https://bit.ly/2V37SXT>).

39. Μάριος Διονέλλης, «Το αμάρτημα της... EVA», efsyn.gr, 12.11.2020 (<https://bit.ly/3hTIf9>).

40. «Ανακοινώσεις του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη για την αντιμετώπιση της πανδημίας και την εξέλιξη του προγράμματος εμβολιασμού», primeminister.gr, 12.7.2021 (<https://bit.ly/3hReCRy>).

στους χώρους (θεαμάτων, αθλητισμού, πολιτισμού κ.λπ.) καθίστανται αδύνατες. Το κράτος οργανώνει εκ νέου νέες περιφράξεις και σύνορα εντός των πόλεων. Περιφράξεις και σύνορα που θεσμίζουν απαγορεύσεις στη βάση της διάκρισης που προκύπτει από τον εμβολιασμό. Η θεσμισμένη και οργανωμένη με βάση τη φυλή διάκριση ονομάστηκε στη γλώσσα των Άφρικανων στη Νότιο Αφρική «καθεστώς του απαρτχάιντ». Η οργανωμένη και θεσμισμένη διάκριση από το κράτος με βάση την υγειονομική κατάσταση (εμβολιασμένοι ή όχι) συνθέτουν ένα σύγχρονο υγειονομικό απαρτχάιντ.

Για να μπορέσει όμως να σταθεροποιηθεί και να αποκτήσει υλική υπόσταση το καθεστώς των διακρίσεων, είναι απαραίτητη η ύπαρξη του αντίστοιχου «πράσινου πιστοποιητικού» (που εκδίδεται όταν κάποιος/κάποια έχει εμβολιαστεί ή έχει νοσήσει εντός χρονικού ορίου 6 μηνών από Covid) και των προνομίων που αυτό συνεπάγεται. Προνόμια που έχουν να κάνουν με την προσβασιμότητα σε κλειστούς χώρους, με την ευκολία μετακινήσεων, με «διευκολύνσεις» παντός τύπου (ακόμα και σε αυτό το ποσό των 150 ευρώ,⁴¹ που συνιστά δωροδοκία) μέσα στη νέα πραγματικότητα. Είναι το μέσο εκείνο, το οποίο αποδεικνύει τη διάκριση και είναι ο τρόπος με τον οποίο το κράτος διαχωρίζει τους «πειθαρχημένους» από τους «απειθαρχούς» (ακόμα και αν καμία από τις δύο κατηγορίες δεν έχει αφετηριακά αυτό το «στάτους» ή αυτή την πρόθεση). Ως εκ τούτου, το «πράσινο υγειονομικό διαβατήριό» καθίσταται στην πραγματικότητα ως το μέσο εκείνο, με το οποίο το κράτος δημιουργεί «πιστοποιητικά υγειονομικών φρονημάτων» σε σχέση με τους σχεδιασμούς του και διαχωρίζει τους υπηκόους στη βάση της συγκατάβασης (ακόμα και αν η αφετηρία αυτής δεν είναι ούτε ενιαία ούτε την αποδέχεται κάθε υποκείμενο) στον κεντρικό σχεδιασμό του.

Στην υπηρεσία της δημιουργίας περαιτέρω περιφράξεων τάσσεται και το «νέο όπλο απέναντι στην πανδημία», το self-test.⁴² Πέρα από τα αντιπολιτευτικά φληναφήματα περί μη αποτελεσματικότητας και «μίζας» (τα οποία προφανώς ισχύουν, αλλά είναι επιφανειακά σε σχέση με την ουσία της εφαρμογής του μέτρου) τα self-test δημιουργούν μια νέα υποχρέωση: Καθένας και καθεμία από εμάς, σύμφωνα με τις κρατικές προσταγές, θα πρέπει να υποβάλλεται σε μια εβδομαδιαία (τουλάχιστον) διαδικασία, κατά την οποία το υποκείμενο μετατρέπεται σε υγειονομικό λειτουργό και ταυτόχρονα υπεύθυνο διάγνωσης του εαυτού του.

Το self-test έχει τον χαρακτήρα ενός ακόμα τύπου «διαβατηρίου», μιας και αποτελεί το «έγγραφο» εκείνο που χρειάζονται οι μαθήτριες/-τες και οι εργαζόμενες/-οι για να βρεθούν στο σχολείο ή τη δουλειά τους, πιστοποιώντας το αυτονόητο: Ότι δεν είναι άρρωστοι. Είναι η απαραίτητη διαδρομή μέσω της οποίας ιατροκοποιείται η καθημερινότητα και αποτελεί άσκηση εμπέδωσης της διαδικασίας ιατρικών πράξεων οικειοθελώς στα σώματά μας. Η διαδικασία αυτή επιχειρεί να μας «εθίσει» στην ιδέα ότι είμαστε ασθενείς σε λανθάνουσα κατάσταση και παρόλο που δεν

41. «Voucher 150 ευρώ για εμβολιασμένους νέους 18-25 ετών», taxheaven.gr, 28.6.2021 (<https://bit.ly/3kEfhYa>).

42. «Σαρηγιάννης: Τα self tests θα δημιουργήσουν τείχος αναχαίτισης απέναντι στην πανδημία», megatv.gr, 10.4.2021 (<https://bit.ly/3zkYGNj>).

Πρωτοσέλιδο Τα Νέα 13/7/21,
(μετά την ανακοίνωση του υποχρεωτικού εμβολιασμού)

υπάρχει κάτι που να παραπέμπει σε ασθένεια (βλ. συμπτώματα), η «θετική ένδειξη» του self-test επικρέμεται ως απειλή πάνω μας στην καθημερινότητα. Αυτή η «θετική ένδειξη» των διάφορων τεστ αποτέλεσε τον μηχανισμό πάνω στον οποίο βασίστηκε όλη η επιχείρηση διάχυσης του φόβου όλο αυτόν τον ενάμισι χρόνο της υγειονομικής κρίσης.

Υπάρχει ακόμα μια διάσταση, η οποία έχει να κάνει με το ήδη κουρελιασμένο ιατρικό απόρρητο. Αυτό παραδίδεται στις ορέξεις των αφεντικών, των ελεγκτικών μηχανισμών και του υπουργείου Εργασίας (βλ. υποσημείωση γνωστοποίησης του αποτελέσματος στην πλατφόρμα της ΕΡΓΑΝΗ). Το self-test μετατρέπεται σε ένα μέσο αυτοελέγχου, αλλά ταυτόχρονα και μια ιδιότυπη «κάρτα εισόδου». Είναι χαρακτηριστικό το σημείο όπου οι δάσκαλοι και οι καθηγητές πέρα από τον παραδοσιακό τους ρόλο εξουσίας, έχουν πλέον τον ρόλο του «πορτιέρη» για τους μαθητές με βάση το πιστοποιητικό υγείας μέσω self-testing, ενώ οι μαθητές/μαθήτριες καθιστούν διαρκώς τους εαυτούς τους ένα υποκείμενο ελέγχου και πιθανή άρνηση σημαίνει απουσίες και μη είσοδο στο σχολείο. Για τους δε εργαζόμενους/-ες, η άρνηση πειθάρχησης σημαίνει lock-out από την εργασία και παύση πληρωμής.

Το συγκεκριμένο εργαλείο αποτέλεσε σοβαρό όπλο στην αρχική φάση του «ανοίγματος», αλλά η επιλογή της πριμοδότησης στο μέγιστο βαθμό από την πλευρά της κυριαρχίας στον (έμμεσα ή άμεσα) υποχρεωτικό εμβολιασμό φαίνεται ότι αφήνει αυτό το όπλο «σε εφεδρεία», χωρίς απαραίτητα να αποσύρεται οριστικά από το προσκήνιο. Το γεγονός ότι η κατάσταση είναι δυναμική και διαρκώς εξελισσόμενη είναι αυτό που επαναφέρει ή τραβάει από το προσκήνιο μέτρα, «εργαλεία» διαβατήρια και απαγορεύσεις.

Ας μη λησμονούμε ότι οι εφαρμογές από την πλευρά του κράτους τόσο των self-test όσο και του εμβολιασμού αποτελούν στην πραγματικότητα απάντηση στα αιτήματα της αριστεράς για «περισσότερα τεστ» και «εμβόλια για όλο τον λαό». Όπως ακριβώς και το lock-down, έτσι και οι περιφράξεις του «ανοίγματος» αποτελούν το σημείο στο οποίο εκφράζεται η συναίνεση στην κυρίαρχη αφήγηση, από όλο το πολιτικό φάσμα. Και αυτό αποτελεί ένα σημείο στο οποίο οφείλουμε να δοκιμάσουμε να αμφισβητήσουμε τον πυρήνα των κυριαρχικών πολιτικών και όχι επιμέρους προεκτάσεις ή εκφάνσεις αυτών που είναι, στην τελική, εύκολα αφομοιώσιμες από το σύστημα.

Η «νέα κανονικότητα» του «ανοίγματος» αποτελεί την αντεστραμμένη όψη των εκβιασμών, των απαγορεύσεων και των επιβολών της προηγούμενης περιόδου του lock-down. Είναι η ευθεία εκείνη γραμμή που συνδέει τα δύο σημεία του «κλεισίματος» και του «ανοίγματος». Η «νέα κανονικότητα» δεν θα μπορούσε να υπάρξει, αν δεν είχε προηγηθεί το προηγούμενο διάστημα (του κλεισίματος) και η επιβολή της καραντίνας δεν θα μπορούσε να υπάρξει, αν δεν είχε εκπονηθεί ως σχέδιο η επόμενη φάση της «νέας κανονικότητας» σε διεθνές επίπεδο. Η «επιχείρηση ελευθερίας» αποτελεί, αντίστοιχα, κεντρικότερη επιδίωξη των κρατικών επιτελείων και γι' αυτό έχει επενδυθεί πάνω της προπαγανδιστικό, πολιτικό, οικονομικό και εκβιαστικό εντέλει «κεφάλαιο».

Η κυριαρχία έχει παραγάγει, από το ξεκίνημα της κρίσης της Covid-19, έναν συγκεκριμένο σχεδιασμό που ακολουθείται, είτε με περισσότερες είτε με λιγότερες αποκλίσεις, διεθνώς. Αυτός ο σχεδιασμός περιλάμβανε διάφορα στάδια: Η ανακάλυψη του Sars-Cov-2 οδήγησε σε μια πρωτοφανή εκστρατεία διάχυσης του τρόμου. Το κράτος αναγορεύτηκε στον απόλυτο προστάτη και εφάρμοσε αδιανόητες μέχρι πρότινος απαγορεύσεις. Και φυσικά το κράτος έρχεται πάλι να μας προσφέρει τη διέξοδο μέσω της αποκλειστικής «θεραπείας» του μαζικού εμβολιασμού, που μαζί με τα ατομικά «πράσινα διαβατήρια» θα μας οδηγήσουν σε μια νέα κανονικότητα. Όλο το παραπάνω στοιχειοθετεί ένα κρατικό αξίωμα, έναν λόγο αλήθειας και εντέλει ένα δόγμα από την πλευρά της κυριαρχίας που δεν επιδέχεται αμφισβήτηση και όσοι την επιχειρήσουν ονομάζονται «ψεκασμένοι» και «κοινωνικά ανεύθυνοι», αφού δεν συναινούν με τις στοχεύσεις αυτού του αξιώματος. Αυτή η λογική έχει ως ανομολόγητο στόχο την κοινωνική απονομιμοποίηση κάθε φωνής διαμαρτυρίας και αντίστασης.

Το «πράσινο υγειονομικό διαβατήριο» μετατρέπεται, μέσω αυτής της μεθοδολογίας, σε

πιστοποιητικό υγειονομικών φρονημάτων, τόσο ως κυριαρχική παραγωγή διαχωρισμών και μέσο απόσπασης κοινωνικής συναίνεσης όσο και ως διαδικασία αναπαραγωγής της κυρίαρχης αφήγησης μέσα στο κοινωνικό σώμα. Από την πλευρά του κράτους, το «διαβατήριο» συνιστά βασικό εργαλείο του κεντρικού σχεδιασμού του εμβολιασμού, ως μεθοδολογία επίλυσης του «προβλήματος». Ταυτόχρονα, διάφορα κοινωνικά κομμάτια αναπαράγουν την κυρίαρχη ρητορική περί «κοινωνικής υπευθυνότητας», η οποία προκύπτει, μέσω της αποδοχής της λύσης του εμβολιασμού. Αυτή η διαδικασία λειτουργεί δημιουργώντας διαχωριστικές γραμμές στη βάση της «υπευθυνότητας» και ουσιαστικά κάνει «δεκτή» τη μετακύλιση της ευθύνης προς τον καθένα και την καθεμία ξεχωριστά.

Η προέκταση αυτής της διαδικασίας ορίζει κάποιες τομές σε πολιτικό επίπεδο που υπογορεύουν μια διαρκή εκπόνηση κυρίαρχων διλημάτων: Υπάρχει μια γραμμή που ενώνει τα διλήμματα της «μνημονιακής περιόδου» («εθνική ομοψυχία για να βγούμε από την κρίση») με την διακυβέρνηση Σύριζα («πρώτη φορά αριστερά και τα συμφέροντα των πολλών μπροστά») και το δημοψήφισμα («όλοι μαζί με το λαογέννητο όχι») με τη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης και αυτή συνίσταται στον τρόπο απόσπασης συναίνεσης, στην επιβολή και στην επιχείρηση δημιουργίας καλύτερων όρων για την κυριαρχία, προκειμένου να προχωρήσει βαθύτερα την κοινωνική και ταξική λεηλασία.

Το κράτος λοιπόν ασκεί μια νέα τεχνολογία διακυβέρνησης, όπου η διατύπωση εκβιαστικών διλημάτων έρχεται να προσδέσει τους υπηκόους στο «άρμα» της συναίνεσης. Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να προχωρήσουν οι κυριαρχικοί σχεδιασμοί είναι να έχουν εθνικοποιηθεί/κρατικοποιηθεί/συστρατευτεί οι συνειδήσεις των ανθρώπων. Η συμμετοχή από τον καθένα σε μια εθνική/διαταξική/κρατική προσπάθεια (ακόμα και αν δεν την αντιλαμβάνεται ακριβώς ως τέτοια) είναι η κρίσιμη μεταβλητή που χρειάζεται για να υπάρξει η υλοποίηση της κάθε πολιτικής.⁴³ Η οποιαδήποτε απόκριση –είτε καταφατική είτε αρνητική– σε αυτά τα ερωτήματα καθιστά τον καθένα και την καθεμία που θα τα απαντήσει, ως κομμάτι μιας ευρύτερης ανάγνωσης από την πλευρά της κυριαρχίας. Μόνο η άρνηση του διλήμματος μπορεί να προκαλέσει απαντήσεις εκτός του κυριαρχικά προσδιορισμένου πλαισίου.

Ειδικά στο ζήτημα της Covid-19, τα διλήμματα που παρουσιάζονται έρχονται να μετατοπίσουν τη συζήτηση στο πεδίο της ατομικής ευθύνης και ως εκ τούτου να μετακυλήσουν τις κρατικές ευθύνες προς το κοινωνικό σώμα. Έτσι βγαίνει από το στόχαστρο η κριτική απέναντι στην ολότητα αυτού που ζούμε και υπάρχει ένας ιδιότυπος περιορισμός που εκφράζεται σχεδόν αποκλειστικά –στο δημόσιο πεδίο– γύρω από το διαχειριστικό πλαίσιο.

Η εναλλαγή των μέτρων και η εφαρμογή συγκεκριμένων εργαλείων από την πλευρά της κυριαρχίας, όπως αναφέραμε και παραπάνω, δεν συνεπάγεται σε καμία περίπτωση κάποιου είδους τυχαιότητα. Όλο το προηγούμενο διάστημα της επιβολής απαγορεύσεων, ουσιαστικά βιώνουμε «ένα δόγμα του σοκ», όπου το κάθε άτομο στέκεται ανήμπορο να παρακολουθεί την ταχύτατη εναλλαγή των μέτρων. Στην πραγματικότητα ο καθένας και η καθεμία από εμάς είναι πολύ δύσκολο να κατορθώσει να παρατηρήσει και να ακολουθήσει όλες τις εξελίξεις, με αποτέλεσμα να μεγαλώνει το αίσθημα προσωπικής αδυναμίας μπροστά σε κάτι δυσθεώρητο. Υπάρχει, όμως, μια ακολουθία στον τρόπο που η εξουσία χρησιμοποιεί τα εκάστοτε «εργαλεία». Και η ρητορική που χρησιμοποιεί έρχεται κάθε φορά, μπορεί να είναι αποκαλυπτική και να προοιωνίζει κάθε επόμενη «φάση». Οι «μεταλλάξεις» του ιού, η «όχι ικανοποιητικά γρήγορη πρόοδος των εμβολιασμών», ο «κακός καιρός που αυξάνει τη μεταδοτικότητα», το «αυξημένο ιικό φορτίο στα λύματα», η «απροσεξία και ανευθυνότητα των πολιτών» μπορούν να αποτελέσουν τα απαραίτητα προσχήματα για μια επιστροφή του λοκντάουν από φθινόπωρο... Ας είμαστε όλες και όλες προετοιμασμένοι/-ες...

43. Συνέλευση ενάντια στην κρατική καταστολή και για την αλληλεγγύη στις καταλήψεις. Εισήγηση της εκδήλωσης της 13ης Ιουλίου 2021: <https://athens.indymedia.org/post/1613618/>.

Αυτοκόλλητο που «μόλυνε» τους τοίχους της Αθήνας εν μέσω του δεύτερου lock-down.

Να συγκρουστούμε με την εξουσία, να υπονομεύσουμε τη δυστοπία και να διεκδικήσουμε την ουτοπία...

Η συνθήκη που βιώνουμε τον τελευταίο ενάμισι χρόνο είναι αδιαπραγμάτευτα ζοφερή. Είναι μια συνθήκη που επιχειρεί να περάσει από πάνω από τον καθένα και την καθεμία, με όρους απόλυτης συντριβής. Είναι μια απόλυτη επέλαση της δυστοπίας σε κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής και μια επίθεση στο κάθε άτομο ξεχωριστά. Η ψυχολογική πίεση, ο μακροχρόνιος εγκλεισμός στο σπίτι, η ανασφάλεια, η οικονομική ασφυξία, η αβεβαιότητα στο εργασιακό επίπεδο, οι καθημερινοί εκβιασμοί και η εσωτερίκευση του φόβου συνθέτουν μια πραγματικότητα που επιχειρεί να δημιουργήσει τους όρους της πλήρους καθυπόταξης των υποκειμένων και να μην αφήσει καμία δυνατότητα αμφισβήτησης της παραπάνω συνθήκης.

Αν κάτι είναι πρωταρχικά απαραίτητο να κάνουμε για να αντιμετωπίσουμε αυτή τη συνθήκη (αλλά πιθανόν και ανάλογες καταστάσεις που θα παρουσιαστούν τα επόμενα χρόνια) είναι να μην απεμπολήσουμε το όπλο της κριτικής απέναντι σε όλα αυτά που ζούμε. Να προσπαθήσουμε να μην ξαναπαγώσουμε από την εκστρατεία γενικευμένης διάχυσης του φόβου και να αντεπιτεθούμε. Και το πρώτο βήμα για να μπορέσει να εκφραστεί αυτή η αντεπίθεση είναι να υπάρξουν και μοριακές αρνήσεις στο πεδίο της καθημερινότητας, αλλά και συλλογικοποίηση των σκέψεων, των αγωνιών και των επιθυμιών μας.

Το κράτος, μέσω της καραντίνας, επιχείρησε να παρουσιαστεί ως παντοδύναμο, απομονώνοντας τη μια από τον άλλο. Οι μπάτσοι βρίσκονταν παντού, με μπλόκα, ελέγχους, εξευτελισμούς, πρόστιμα και καταστολή. Το κόμμα της Τάξης βασιλεύε... Όμως όταν υπήρξε συλλογική αμφισβήτηση αυτής της παντοδυναμίας, τότε εκφράστηκε η άγρια χαρά της εξέγερσης στη Νέα Σμύρνη και επιστράφηκε ένα μικρό ποσοστό αντιβίας απέναντι στους φρουρούς της εξουσίας, δημιουργώντας κλυδωνισμούς στους κρατικούς σχεδιασμούς.

Πέρα από και παράλληλα με τα αυθόρμητα ξεσπάσματα των καταπιεσμένων, είναι σημαντικό να επιχειρήσουμε να δημιουργούμε διαρκώς ρήγματα και φθορές στη βιτρίνα της επιβαλλόμενης κοινωνικής συναίνεσης. Να αναζητήσουμε εκείνες τις ρηγματώσεις στο φαινομενικά άφθαρτο προσώπιο της εξουσίας.

Η αμφισβήτηση και η αντεπίθεση απέναντι στην «επιχείρηση ελευθερίας» και η ανυποχώρητη εναντίωση στις υποχρεωτικές ιατρικές πράξεις είναι η προέκταση της αντίστασης απέναντι στην καραντίνα και τα lock-down από την πλευρά των υποτελών τάξεων, όσο δύσκολο και αν φαντάζει αυτό, απέναντι στη γενικευμένη επίθεση της κυριαρχίας. Εξίσου δύσκολο μάλλον είναι να φανταστούμε τις ζωές μας έξω από το πλαίσιο που επιχειρεί να θέσει η τεχνολογία, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η χρήση των ψηφιακών συσκευών. Κάθε «click» λοιπόν που πιθανόν δεν κάνουμε, μπορεί να λειτουργεί «θεραπευτικά» απέναντι στον κόσμο της εκμετάλλευσης και της διαμεσολάβησης.

Μπορεί η κατάσταση να φαίνεται άκρως εγκλωβιστική και οι συλλογικές και ατομικές μας απαντήσεις να φαντάζουν αμελητέες μπροστά στην επέλαση της δυστοπίας. Ποτέ όμως η διαφημιζόμενη παντοδυναμία της κυριαρχίας δεν είναι απόλυτη και φθάνει ένα μικρό θραύσμα για να μεγιστοποιήσει τις ρωγμές. Νομίζουμε ότι αρκεί να υπενθυμίσουμε πως το πρωί της 6ης Δεκέμβρη του 2008, αναρχικοί/-ες και αντιεξουσιαστές/-ριες είχαν πραγματοποιήσει διαδήλωση αλληλεγγύης στους αντιστεκόμενους κατοίκους της Λευκίμμης της Κέρκυρας, ενάντια στην κατασκευή ΧΥΤΑ στην περιοχή τους. Τότε είχαν προηγηθεί δύο εβδομάδες συνελεύσεων, με συμμετοχή πλήθους συλλογικοτήτων και ατόμων για να αποφασίσουμε να πεταχτούν, τελικά, σακούλες σκουπιδιών στην είσοδο του υπουργείου Ανάπτυξης. Το ίδιο βράδυ και μετά τη δολοφονία του Αλ. Γρηγορόπουλου από τους μπάτσους, το κέντρο της Αθήνας «παραδόθηκε» στις φωτιές των εξεγερμένων για να ακολουθήσει η κοινωνική και ταξική εξέγερση του Δεκέμβρη, που μετέδωσε σε όλο τον πλανήτη το μήνυμα της ανυποταξίας...

Όταν η φαντασία και η επινοητικότητα των αντιστεκόμενων «συναντά» την κοινωνική οργή και ταυτόχρονα πολλαπλασιάζονται οι φωνές απέναντι στον πλουραλιστικό μονόλογο της κυριαρχίας και οι αρνήσεις απέναντι στον πολιτισμό της εξουσίας, τότε το επόμενο συλλογικό βήμα μπορεί να μη μοιάζει καθόλου απίθανο... Όταν η επανάσταση στην καθημερινή ζωή μιλάει τη γλώσσα της ανατροπής αυτού του κόσμου, τότε το σημείο από το οποίο μπορεί να ξεκινήσει η πορεία όπου δεν θα υπάρχει επιστροφή, μπορεί να φαντάζει αρκετά κοντινό...

**ΚΑΝΕΝΑΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΣ (ΕΜΜΕΣΟΣ Ή
ΑΜΕΣΟΣ) ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ. ΚΑΜΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΣΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΜΑΣ.**

**ΚΑΝΕΝΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΦΡΟΝΗΜΑΤΩΝ ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΟΥΘΕΝΑ.**

**ΝΑ ΓΚΡΕΜΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ
ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΣΜΕΝΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ,
ΠΟΥ ΔΟΜΟΥΝ ΤΟ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΑΡΤΧΑΙΝΤ.**

**ΝΑ ΥΨΩΣΟΥΜΕ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ
ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΗ ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΗΣ ΔΥΣΤΟΠΙΑΣ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ.**

**ΝΑ ΕΞΑΠΛΩΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΙΟ
ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ,
ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.**

Συμβούλιο για τη διάχυση της απειθαρχίας

